

**REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA
CURRICULUMULUI
LA CLASA a IX-a
ÎN ANUL ȘCOLAR 2021-2022**

ISTORIE

București, 2021

CUPRINS:

I. Introducere	3
II. Adaptarea planificării calendaristice realizate pentru disciplina istorie – clasa a IX-a la situația specifică anului școlar 2021-2022	6
III. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor elevilor dobândite în anul școlar 2020-2021	10
IV. Recomandări pentru formarea/dezvoltarea competențelor specifice înscrise în <i>Programa școlară pentru istorie, clasa a IX-a. Adaptarea la categoriile de elevi în risc</i>	26
V. Bibliografie	64
VI. Autori	66

I. Introducere

Textul **Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a, în anul școlar 2021-2022, ISTORIE**, propune profesorilor care predau la clasa a IX-a (pe baza Programei școlare aprobate prin OMECT nr. 3458/ 09.03.2004), elemente suport utile în contextul educațional specific anului școlar 2021-2022. Rolul Reperelor este de a reliefa continuitatea între procesul instructiv-educativ desfășurat în anul școlar 2020-2021 și cel din anul școlar 2021-2022.

Cel puțin două sunt elementele pe care le considerăm relevante pentru acest context educațional, nemodificat de apariția unor noi planuri cadru pentru liceu:

- o generație de elevi care a studiat într-un cadru curricular specific, constituit prin punerea în aplicare a unor noi planuri cadru de învățământ, începând cu clasa pregătitoare și continuând cu gimnaziul;
- contextul nefavorabil creat de consecințele răspândirii virusului SARS-CoV-2 asupra mediului școlar, consecințe reflectate în funcționarea unităților de învățământ conform celor trei scenarii, în cadrul cărora învățământul online a deținut un rol preponderent.

O scurtă prezentare a celor două aspecte va constitui o oportunitate pentru ca toți profesorii să aprofundeze aceste teme, înainte de a-și organiza activitatea la început de an școlar.

Elevii care încep clasa a IX-a reprezintă prima generație care a beneficiat de programe școlare centrate pe formarea de competențe, atât în învățământul primar, cât și în cel gimnazial, datorită reformei curriculare începute în anul 2014. Toate aceste programe au avut ca punct de plecare un element-cheie al cadrului curricular: profilul de formare al absolventului fiecărei etape de școlaritate. *Profilul de formare descrie aşteptările exprimate față de absolvenții diferitelor niveluri de studiu, prin raportare la cerințele sociale exprimate în legi, în alte documente de politică educațională și în studii de specialitate, la finalitățile generale ale învățământului și la caracteristicile de dezvoltare ale elevilor.* (Eugen Palade – coord., *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al curriculumului național*, CRED, București, 2020, pag. 18). Achizițiile incluse în profilul de formare al fiecărei etape de școlaritate au avut ca punct de plecare dezvoltarea celor opt competențe-cheie europene, definite în Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC) (Anexa 1)

Competențele incluse în programelor școlare din învățământul preuniversitar se definesc ca ansamblu structurat de cunoștințe, abilități și atitudini, toate cele trei componente fiind complementare și contribuind la dezvoltarea competențelor.

COMPETENȚA	CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
	ceea ce știm și înțelegem	cum folosim ceea ce știm	cum ne raportăm la propria persoană, la ceilalți și la lume

Pentru toate ciclurile educaționale, programele propun o progresie a achizițiilor de la un an la altul prin intermediul modului de structurare a competențelor specifice. Astfel, în ipoteza în care elevii de clasa a IX-a au insuficient structurată achiziția propusă de o competență specifică din clasa a VIII-a, atunci, la nivelul clasei a IX-a, profesorii vor putea propune activități de învățare care să consolideze această competență, adăugând noutatea sub forma unui context nou de realizare (de exemplu un alt conținut).

Varietatea strategiilor de abordare a impactului pandemiei la nivelul sistemului educațional a avut consecințe nu doar la nivelul modului de funcționare a acestuia, dar a prilejuit o implicare a principalilor actori interesați/implicați în viața școlii în analiza, observarea, explorarea fenomenului petrecut în timp real. Numeroasele studii realizate evidențiază faptul că profesorii au fost puși în situația de a-și dezvolta rapid competențele digitale necesare pentru predarea prin intermediul tehnologiei și al internetului. Acest demers de schimbare a făcut necesară comunicarea permanentă dintre profesori, părinți și elevi, dar și punerea la punct a unor structuri de suport în interiorul și în exteriorul școlii. Un demers important a fost acela de a utiliza

instrumentele digitale în multe alte situații decât cele existente înainte de apariția pandemiei. Această experiență poate asigura tranzitie în noul an școlar, devenind un proces efectiv și eficient care folosește tehnologia și internetul ca instrumente de facilitare a învățării și a comunicării între elevi și/sau cu profesorul, aducând perspective noi asupra învățării școlare. Textul *Reperelor* oferă exemple de folosire a instrumentelor digitale în contexte care țin deopotrivă de comunicare cu și între elevi, de feedback și de învățare (resurse, aplicații mobile favorite, dar și valorificarea manualelor digitale).

Textul *Reperelor metodologice* cuprinde:

- o scurtă trecere în revistă a contribuției disciplinei istorie în dezvoltarea celor opt competențe-cheie europene, care este utilă în lectura personalizată a programelor școlare pentru clasele a VIII-a și a IX-a;
- modalități de concepere a planificării calendaristice pentru clasa a IX-a pornind de la evaluarea gradului de achiziție a competențelor elevilor dobândite în anul școlar 2020-2021, prin teste inițiale care să permită identificarea competențelor specifice mai puțin structurate în anul anterior și proiectarea unor activități de învățare de tip remedial pentru toate categoriile de situații identificate;
- descrierea unor activități de învățare care permit adaptarea programei școlare pentru clasa a IX-a la diversitatea contextelor educaționale în care se aplică, având în vedere obiectivul de a ajuta elevii să-și dezvolte competențele specifice prevăzute de programă pentru toate profilurile și specializările liceale, inclusiv adaptarea la particularitățile/categoriile de elevi în risc. De notat faptul că *activitatea de învățare reprezintă cadrul de formare a unei competențe specifice, o modalitate de organizare a activității didactice în acest scop; activitatea de învățare presupune implicarea elevului într-un ansamblu de sarcini de lucru, în mod direct relevantă pentru dezvoltarea unei competențe specifice.*

Tabel comparativ între Programele școlare de istorie pentru clasele a VIII-a și a IX-a

a) din perspectiva competențelor generale

Programa școlară de istorie pentru clasele a V-a - a VIII-a	Programa școlară de istorie pentru clasa a IX-a	Elemente de continuitate	Elemente de noutate
<p>1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu;</p> <p>2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice;</p> <p>3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale;</p> <p>4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente.</p>	<p>1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă;</p> <p>2. Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale;</p> <p>3. Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți;</p> <p>4. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii;</p> <p>5. Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehnicilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme.</p>	<p>1. Utilizarea limbajului de specialitate;</p> <p>2. Utilizarea surselor istorice;</p> <p>3. Dezvoltarea comportamentului civic.</p>	<p>1. Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți</p> <p>2. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii.</p>

b) din perspectiva competențelor specifice

Programa școlară de istorie pentru clasa a VIII-a	Programa școlară de istorie pentru clasa a IX-a	Elemente de continuitate	Elemente de noutate
<p>1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă</p> <p>1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite</p> <p>2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse</p> <p>2.2. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse</p>	<p>1.1.Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise</p> <p>1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice</p> <p>1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric</p> <p>2.1.Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric</p> <p>2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj</p>	<p>1.Formularea de opinii argumentate (2.2. de la clasa a VIII-a cu 1.3 de la clasa a IX-a)</p> <p>2.Utilizarea informațiilor din surse istorice diferite (2.1. de la clasa a VIII-a cu 2.3 de la clasa a IX-a)</p> <p>3. Analiza faptelor istorice în contexte diferite (1.2. de la clasa a VIII-a cu 2.5 de la clasa a IX-a)</p>	<p>1.1.Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise</p> <p>1.2.Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice</p> <p>2.1.Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric</p> <p>2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj</p> <p>2.4. Exprimarea acordului /dezacordului în raport cu un context social</p>

<p>3.1. Valorificarea experiențelor istorice oferite de acțiunea personalităților/grupurilor în contexte istorice variate</p> <p>3.2. Realizarea de proiecte care promovează diversitatea socio-culturală</p> <p>4.1. Realizarea unor investigații istorice prin utilizarea resurselor multimedia</p> <p>4.2. Inițierea, dezvoltarea și aplicarea de proiecte individuale și de grup valorificând diverse experiențe istorice</p> <p>4.3. Adaptarea perspectivelor transdisciplinare în abordarea unor probleme sensibile și controversate în istorie și în viața cotidiană</p>	<p>2.3. Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse</p> <p>2.4. Exprimarea acordului /dezacordului în raport cu un context social</p> <p>2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse context</p> <p>2.6. Utilizarea cunoștințelor și resurselor individuale în realizarea de investigații, de proiecte personale și de grup</p> <p>3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri</p> <p>3.2. Utilizarea dialogului intercultural</p> <p>3.3. Autoevaluarea raportată la valorile grupului</p> <p>4.1. Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul uneidezbatere</p> <p>4.2. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate</p> <p>5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală</p> <p>5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice</p> <p>5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric</p> <p>5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice</p> <p>5.5. Construirea de sinteze tematice</p> <p>5.6. Investigarea unui fapt istoric</p>	<p>4. Realizarea dialogului intercultural</p> <p>(3.2. de la clasa a VIII-a cu 3.2 de la clasa a IX-a)</p> <p>5. Utilizarea adecvată a coordonatelor de timp și spațiu (1.1. de la clasa a VIII-a cu 5.3 de la clasa a IX-a)</p>	<p>3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri</p> <p>3.3. Autoevaluarea raportată la valorile grupului</p> <p>4.1. Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul uneidezbatere</p> <p>4.2. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate</p> <p>5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală</p> <p>5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice</p> <p>5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice</p> <p>5.5. Construirea de sinteze tematice</p> <p>5.6. Investigarea unui fapt istoric</p>
---	---	--	--

Analiza atentă a tabelelor de mai sus conduce la formularea unor posibile întrebări la care au de răspuns profesorii: *ce reiau? ce reformulez în noi contexte? ce competențe din anul precedent fuzionează cu elemente / componente din anul în curs?*

Multe dintre răspunsurile la aceste întrebări au legătură cu principiile de proiectare curriculară care au fundamentat programele școlare, dintre care foarte important este principiul flexibilității și al parcursului individual. Citatul de mai jos este relevant în acest sens ... (acest principiu) *asigură premisele pentru aplicarea contextualizată a programelor școlare și pentru proiectarea unor parcursuri de învățare personalizate; acest lucru este legat și de posibilitatea dată cadrelor didactice de a utiliza activitățile de învățare recomandate de programele școlare, de a le modifica sau de a propune alte activități de învățare care vizează elevi cu niveluri diferite de performanță – elevi cu ritm înalt de învățare, elevi care au nevoie de învățare remedială, elevi cu risc de abandon etc.*(Eugen Palade – coord., *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al curriculumului național*, CRED, București, 2020, pag. 26)

II. Adaptarea planificării calendaristice realizate pentru disciplina istorie, clasa a IX-a, la situația specifică anului școlar 2021-2022

Structura *Programei școlare pentru clasa a IX-a - istorie* include următoarele elemente: nota de prezentare, competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice cărora le sunt asociate conținuturi și sugestii metodologice. *Programa școlară pentru clasa a IX-a - istorie* conține cinci competențe generale: 1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă; 2. Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale; 3. Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți; 4. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii; 5. Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehnicielor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme. Aceste competențe generale alături de cele specifice au la bază și promovează un set de valori și atitudini, precum: *gândire critică și flexibilă, respectarea drepturilor fundamentale ale omului, asumarea toleranței etnice, religioase și culturale*. Există 20 de competențe specifice formulate din perspectiva curriculumului pentru trunchiul comun și curriculumului diferențiat: profil umanist și profil real. Acestor competențe le sunt asociate conținuturi organizate potrivit unei structuri tematice: *Popoare și spații istorice, Oamenii, societatea și lumea ideilor, Religia și viața religioasă, Statul și politica, Relațiile internaționale*. Conținuturile se referă la evenimente istorice marcante din cadrul istoriei universale și a istoriei românilor, din perioada antică până în secolul al XVII-lea și, deși acestea sunt prezentate tematic în cadrul programei, există și o notă care face referire la studierea conținuturilor în ordine cronologică.

Comparând structura acestei programe cu structura programei pentru gimnaziu vom constata absența unor exemple de activități de învățare formulate explicit, asociate competențelor specifice. De aceea, având în vedere faptul că activitatea de învățare constituie cadrul de formare a unei competențe specifice, respectiv o modalitate de organizare a activității didactice în acest scop, textul *Reperele metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a, în anul școlar 2021-2022* adaugă *exemplu pentru astfel de activități relevante în formarea competențelor specifice pentru ca profesorii să aibă la dispoziție elemente procedurale pentru formarea competențelor și nu doar conținuturile prevăzute de programă. Activitățile propuse asigură exemple de implicare a elevilor într-un ansamblu de sarcini de lucru, în mod direct relevante pentru dezvoltarea unei competențe specifice*.

Programa școlară pentru clasa a IX-a - istorie are drept nucleu funcțional asocierea dintre competențe specifice și conținuturi. Programele școlare prezintă factorii esențiali în construirea modelului didactic, precum: contribuția istoriei la formarea competențelor cheie europene, recomandările referitoare la studiul istoriei, cuprinse în documentele elaborate la nivel european, identificarea unui număr relevant de situații în care este cerută demonstrarea fiecărei competențe, selectarea unui anumit decupaj de conținut organizat în jurul unor domenii relevante din perspectiva științei istorice și a cerințelor societății contemporane. *Programa școlară pentru clasa a IX-a - istorie* se poate accesa aici:

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/Progr_Lic/OS/Istorie_clasa%20a%20IX-a.pdf

În anul școlar 2021-2022, provocările pentru profesorii care predau la clasa a IX-a sunt următoarele:

- un număr mai mare de competențe generale (cinci – în clasa a IX-a față de patru în clasa a VIII-a) și, în consecință, de competențe specifice;
- competențe specifice formate/dezvoltate în clasa a VIII-a prin intermediul conținuturilor care vizează istoria românilor, din preistorie până în prezent;
- un mod de structurare a competențelor generale care reorganizează progresiv abilitățile elevilor;
- trecerea de la organizarea cunoașterii bazată pe criteriul cronologic la organizarea de tip tematic, care presupune că elevii au suficiente cunoștințe anterioare, pentru a le folosi în contexte noi în acest sens; pentru dezvoltarea competențelor generale și specifice profesorul trebuie să pună accent, așa cum reiese din Sugestiiile metodologice ale *Programei școlare pentru clasa a IX-a - istorie*, pe studierea faptelor/proceselor istorice (politice, economice, culturale, ideologice, militare, precum și a imaginii societății în diferite perioade), a personalităților, instituțiilor, popoarelor/națiunilor.

În urma analizei tabelului comparativ prezentat în capitolul *Introducere* de mai sus, se pot identifica acele competențe specifice din clasa a IX-a, care pot include formarea/dezvoltarea competențelor specifice din clasa a VIII-a insuficient structurate, precum:

- competență specifică 1.3 din programa școlară a clasei a IX-a (formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric) poate include formarea competenței specifice 2.2 din programa școlară a clasei a VIII-a (argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse);
- competență specifică 2.3 din programa școlară a clasei a IX-a (recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse) poate include formarea competenței specifice 2.1 din programa școlară a clasei a VIII-a (prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse);
- competență specifică 2.5 din programa școlară a clasei a IX-a (analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte) poate include formarea competenței specifice 1.2 din programa școlară a clasei a VIII-a (analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite);
- competență specifică 3.2 din programa școlară a clasei a IX-a (utilizarea dialogului intercultural) poate include formarea competenței specifice 3.2 din programa școlară a clasei a VIII-a (realizarea de proiecte care promovează diversitatea socio-culturală);
- competență specifică 5.3 din programa școlară a clasei a IX-a (utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric) poate include formarea competenței specifice 1.1 din programa școlară a clasei a VIII-a (utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă).

În același timp, se pot face corelații la nivel de conținuturi:

Programa școlară de istorie pentru clasa a VIII-a	Programa școlară de istorie pentru clasa a IX-a	Elemente de continuitate
1. INTRODUCERE - Spațiul geografic natural - Periodizarea istoriei românilor	POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE Popoare și spații în antichitate • Probleme de atins: sumerienii, evrei, egiptenii, tracii, grecii, romani Formarea popoarelor medievale • Probleme de atins: popoarele germanice, române, slave, arabe, fino-ugrice, turce, Etnogeneza românească	POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE Popoare și spații în antichitate • Probleme de atins: traci Formarea popoarelor medievale • Probleme de atins: popoarele române Etnogeneza românească
2. PREISTORIA ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC - Epoca pietrei - Epoca metalelor Studii de caz: ▪ Culturile Cucuteni și Hamangia ▪ Cultura Sărata Monteoru	OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR Moștenirea culturală a antichității • Probleme de atins: arhitectura orientală, stilurile artei grecești, arta plastică greacă, arta monumentală română, modele și valori în educație în lumea greacă, știință Civilizația medievală • Probleme de atins: demografie și economie, ierarhia feudală, Europa romană și Europa gotică, arhitectura medievală românească, influențe orientale în Europa Umanismul. Renașterea artistică	OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR Civilizația medievală • Probleme de atins: arhitectura medievală românească Umanismul
3. GETO-DACII - Izvoare istorice despre geto-daci: Herodot, Strabon, Cassius Dio Studiu de caz: ▪ Histria - Burebista. Decebal; cucerirea Daciei de către romani Studii de caz: ▪ Sarmizegetusa ▪ Podul de la Drobeta, Columna lui Traian, Monumentul de la Adamclisi	RELIGIA ȘI VIAȚA RELIGIOASĂ Mari religii • Probleme de atins: Iudaismul, Budismul, Creștinismul, Islamul Reforma religioasă și urmările sale	RELIGIA ȘI VIAȚA RELIGIOASĂ Reforma religioasă și urmările sale • Probleme de atins: Reforma religioasă în Transilvania
4. ETNOGENEZA ROMÂNEASCĂ - Dacia romană. Romanizare. Creștinism - Așezarea slavilor la sudul Dunării. Romanitatea orientală. - Poporul român – popor romanic. Studiu de caz: ▪ Surse istorice despre români la sfârșitul mileniului I	STATUL ȘI POLITICA Forme de organizare politică în antichitate • Probleme de atins: regatul dac Statul medieval	

<p>5. EVUL MEDIU ROMÂNESCU</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primele forme de organizare statală - Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea <p>Studiu de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diversitate etnică și confesională în spațiul românesc <ul style="list-style-type: none"> - Spațiul românesc și politica de cruciadă târzie de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cetăți medievale ▪ Biserică episcopală de la Curtea de Argeș <p>6. MODERNITATEA TIMPURIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir - Iluminism și reformism: Transilvania sub Habsburgi - Secolul fanariot <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Școala Ardeleană. Supplex Libellus Valachorum <p>7. LUMEA ROMÂNEASCĂ PÂNĂ LA JUMĂTATEA SECOLULUI AL XIX-LEA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Români între Orient și Occident. Conservatorism și modernizare <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tudor Vladimirescu ▪ Generația pașoptistă. Programe și consecințe ale revoluției ▪ Rromii - de la robie la emancipare <p>8. ROMÂNIA MODERNĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formarea statului român modern: domnia lui Alexandru Ioan Cuza; - Regatul României – Carol I <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Constituția din 1866 ▪ Războiul de Independență ▪ Opțiuni politice în România modernă ▪ Cultura în spațiul românesc <p>9. ROMÂNIA SECOLELOR XX-XXI</p> <ul style="list-style-type: none"> - România și Primul Război Mondial. Marea Unire din 1918 - România interbelică. Economie și societate – lumea urbană și lumea rurală <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Orașul: arhitectură modernă și tradiții rurale ▪ Minoritățile naționale în România ▪ Constituțiile din perioada interbelică ▪ Idei politice în lumea românească interbelică ▪ Monarhia după Primul Război Mondial - România în Al Doilea Război Mondial <p>Studiu de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Holocaustul în România: evrei și rromii 	<ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: protestantismul, contrareforma, războaiele religioase în Franța. Reforma religioasă în Transilvania <p>STATUL ȘI POLITICA</p> <p>Forme de organizare politică în antichitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: monarhia egipteană, democrația ateniană, republica și imperiul roman, regatul dac <p>Statul medieval</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: Imperiul Bizantin, Franța, Imperiul romano-german State medievale în spațiul românesc • Probleme de atins: dinastile Habsburg, Bourbon, Tudor, Romanov <p>RELAȚIILE INTERNAȚIONALE</p> <p>Islamul și Europa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: Califatul arab, Imperiul otoman, ideea de cruciadă Tările Române și statele vecine în evul mediu • Probleme de atins: relații comerciale și politico-militare în timpul domnitorilor Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul <p>Expansiunea europeană</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: Călătorii și descoperirea noilor lumi, imperii coloniale în secolele XVI-XVII • Probleme de atins: rațiunea de stat și echilibrul european 	<ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: State medievale în spațiul românesc <p>RELAȚIILE INTERNAȚIONALE</p> <p>Tările Române și statele vecine în evul mediu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme de atins: relații comerciale și politico-militare în timpul domnitorilor Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul
--	---	---

<p>- România – stat comunista</p> <p>Studii de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rezistența anticomunistă ▪ Viața cotidiană în perioada regimului communist ▪ Manipulare și propagandă. Omul nou. <p>Consecințe</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Epoca Nicolae Ceaușescu <p>- România în contextul Războiului Rece</p> <p>- Regimul politic democratic din 1989 până azi</p> <p>Studiu de caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Constituția României din 1991 ▪ Integrarea euro-atlantică a României 		
--	--	--

Pentru realizarea planificării școlare la clasa a IX-a, în anul școlar 2021-2022, se recomandă ca profesorii să ia în considerare următoarele aspecte:

- formarea competențelor specifice prin intermediul conținuturilor asociate, ținând cont de *principiul flexibilității*;
- nivelul achizițiilor elevilor în domeniul istoriei, în ceea ce privește utilizarea diverselor categorii de surse și al modului în care elevii utilizează un vocabular specific;
- disponibilitatea pentru a lucra în grup și preferințele pentru un anumit mod de învățare;
- abilitatea de a folosi diferite resurse de învățare, inclusiv digitale.

De asemenea, în realizarea planificării pentru clasa a IX-a, după etapa analizei rezultatelor evaluării inițiale, fiecare cadru didactic trebuie să decidă asupra intervalului de timp în care să se desfășoare intervențiile de tip remedial. În acest sens, se pot crea mai multe variante de lucru, precum:

- desfășurarea activităților remediale la începutul anului școlar, după realizarea evaluării inițiale și obținerea de feedback;
- planificarea desfășurării activităților remediale pe parcursul anului școlar, pentru competențele specifice care se dezvoltă progresiv, din clasa a VIII-a în clasa a IX-a etc.

III. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor elevilor dobândite în anul școlar 2020-2021

Evaluarea inițială

Realizarea evaluării inițiale este fundamentală la începutul unui nou an școlar, deoarece aceasta permite cunoașterea nivelului competențelor dobândite de către elevi în anul școlar precedent, context în care profesorul își poate adapta demersul didactic de predare-învățare-evaluare la specificul clasei și la nevoile concrete ale elevilor. Totodată, administrarea testelor inițiale este utilă pentru proiectarea unor activități remediale punctuale, necesare în situația în care competențele elevilor nu sunt suficient structurate. Prin interpretarea rezultatelor obținute de elevi și prin stabilirea unor metode remediale adecvate, evaluarea inițială permite să se întrevadă șansele de succes ale elevilor la sfârșitul anului școlar respectiv.

Această evaluare se poate realiza printr-un test scris care evaluatează acele competențe specifice formate în clasa a VIII-a și dezvoltate în clasa a XI-a, test care cuprinde itemi obiectivi, cât și itemi semiobiectivi, pe parcursul a 45-50 de minute. De regulă, evaluarea inițială se realizează fără o recapitulare prealabilă și vizează, cu precădere, abilitățile elevilor.

Un test de evaluare inițială administrat elevilor clasei a IX-a poate oferi informații despre capacitatea acestor elevi de a:

- utiliza limbajul de specialitate;
- recunoaște și utilizează componente spațial-temporale;
- evidențiază o relație cauză-efect;
- citi și înțelege un text istoric;
- redacta enunțuri cu conținut istoric;
- construi scurte sinteză tematice;
- analiza informațiile extrase din diverse surse istorice, de a construi enunțuri pe baza acestora și de a formula concluzii etc.

Testul de evaluare inițială pentru clasa a IX-a

În vederea elaborării testului de evaluare inițială pentru clasa a IX-a, am ales dintre competențele specifice din Programa școlară pentru disciplina Istorie, clasa a VIII-a, patru competențe specifice care își regăsesc elemente de continuitate în cadrul competențelor din programa școlară pentru disciplina Istorie, clasa a IX-a:

- 1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă;
- 1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite;
- 2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse;
- 2.2. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din surse.

Test de evaluare inițială Clasa a IX-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 45 de minute**

SUBIECTUL I

(14 puncte)

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„După primul război (101-102), care duse doar la o victorie parțială a Romei, Decebal s-a declarat, de formă, supus al romanilor, dar era cu gândul la răzbunare. Nici împăratul nu-și făcea visuri de pace. El a poruncit arhitectului Apollodor din Damasc să proiecteze și să înalte un pod peste Dunăre, la Drobeta. Va fi una dintre cele mai grandioase construcții ale Antichității, urmele podului fiind încă vizibile și azi în sud-vestul României, pe malul Dunării. Pe acest pod și pe altele, de vase, armata romană de circa 150000 de ostași a

înaintat în anul 105 d. Hr. din mai multe direcții și a asediat apoi Sarmizegetusa, capitala țării. La începutul verii anului 106, lipsită de apă și infometată, cetatea se predă în mâinile romanilor și este distrusă.”

(Ioan Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
2. Menționați capitala statului dac, precizată în sursa dată. **2 puncte**
3. Formulați o opinie referitoare la rolul relațiile daco-romane, în perioada 101-106, susținând-o cu o informație selectată din sursa dată. **10 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(18 puncte)

Analizați comparativ următoarele două hărți istorice și formulați răspunsuri la cerințele de mai jos:

Harta 1: Revoluția lui Tudor Vladimirescu – 1821

Harta 2: Revoluția română de la 1848 - 1849

1. Precizați secolul în care se desfășoară evenimentele istorice la care se referă Harta 1.

2 puncte

2. Menționați trei asemănări și o deosebire dintre informațiile oferite de cele două hărți.

16 puncte

SUBIECTUL al III-lea

(20 puncte)

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„În România, Partidul Comunist a luat inițiativele menite să readucă țara la starea de obediенță față de Uniunea Sovietică. (...) Pe plan intern, scopul urmărit a fost acela de a distrugere structurile sociale existente și a fost încununat de succes. Actul final a fost abdicarea silită a Regelui Mihai, la 30 decembrie 1947, sub amenințarea unui război civil. În aceeași zi a fost proclamată Republica Populară Română. Aceasta nu era expresia unei voințe populare, liber exprimate, ci rezultatul unui dictat al unui grup politic care se manifesta ca marionetă a stăpânului din exterior.”

(Mihai Bărbulescu, *Istoria României*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți statul considerat în sursa dată „stăpânul din exterior”. **4 puncte**
2. Menționați, din sursă, scopul acțiunilor întreprinse în plan intern de către Partidul Comunist. **3 puncte**
3. Prezentați, în 10-12 rânduri, o trăsătură a regimului comunist din România, utilizând și două informații selectate din sursă. **13 puncte**

SUBIECTUL al IV-lea

(38 puncte)

1. Analizați cu atenție următoarele imagini:

Sursa 1: Cetatea Târgoviștei

Sursa 2: Cetatea Neamțului

Pornind de la aceste imagini, completați următorul tabel:

20 de puncte

Denumirea cetății	Statul medieval pe teritoriul căruia se afla cetatea	Două asemănări între cele două cetăți

2. Citiți, cu atenție, următoarea sursă istorică:

„Vara anului 1600 înseamnă momentul culminant al puterii lui Mihai; el stăpânește acum câtevaștile țările românești; cuvântul lui e ascultat de la Nistru până în Banat și din Maramureș până la Dunăre. În hrisoavele sale, el se intitulează „Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei”; noua sa pecete are o legendă aproape identică. Niciodată un voievod român nu stăpâniște atâtă întindere de pământ, iar în ce privește faima, numai pe vremea lui Ștefan cel Mare se mai rostiseră aprecieri atât de măgulitoare. După cucerirea Moldovei, vestitul rege al Franței, Henric al IV-lea, scria: ”Se zice că românul e foarte tare și că planurile lui cresc potrivit cu izbânzile”. Iar o publicație din Roma avea următoarele entuziaste cuvinte: ”Dacă a fost vreodată un principă în lume demn de glorie pentru acțiuni eroice, acesta este signor Mihai, principele Valahiei”. Viteazul nostru domn atrăsese atenția întregii Europe”.

(Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*)

Utilizând cunoștințele dobândite anterior și informații istorice din sursa de mai sus, realizați o scurtă prezentare (6-7 fraze) a personalității domnitorului Mihai Viteazul. Pentru informațiile din sursă, veți avea în vedere:

- o cauză pentru care Mihai Viteazul „atrăsese atenția întregii Europe”;
- o asemănare între informațiile din cele două surse străine referitoare la Mihai Viteazul.

18 puncte

Barem de evaluare și de notare

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(14 puncte)

1. **2 puncte** pentru răspunsul: secolul al II-lea
2. **2 puncte** pentru răspunsul: Sarmizegetusa
3. **10 puncte** pentru formularea oricărei opinii referitoare la rolul relațiile daco-romane, în perioada 101-106, susținută cu o informație selectată din sursa dată.

SUBIECTUL al II-lea

(18 puncte)

1. **2 puncte** pentru răspunsul: secolul al XIX-lea
2. **câte 4 puncte** pentru menționarea oricărora trei asemănări și a oricărei deosebiri dintre informațiile oferite de cele două hărți
(4 p. x 4 = 16 p.)

SUBIECTUL al III-lea

(20 de puncte)

1. **4 puncte** pentru răspunsul: Uniunea Sovietică
2. **3 puncte** pentru răspunsul: ”scopul urmărit a fost acela de a distruge structurile existente”. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/mentionare sau în enunț)
3. **13 puncte** pentru prezentarea, în 10-12 rânduri, a oricărei trăsături a regimului comunist din România, utilizând și două informații selectate din sursă

10 puncte pentru prezentarea, în 10-12 rânduri, a oricărei trăsături a regimului comunist din România, utilizând o informație selectată din sursă

5 puncte pentru prezentarea, în 10-12 rânduri, a oricărei trăsături a regimului comunist din România, fără a utiliza informații selectate din sursă

SUBIECTUL al IV-lea**(38 de puncte)**

- 1.** **2 puncte** pentru Cetatea Târgoviște, **3 puncte**: Țara Românească
2 puncte pentru Cetatea Neamțului; **3 puncte**: Moldova
câte 5 puncte pentru menționarea oricărora două asemănări între cele trei cetăți (5p. x 2= 10 p.)
20 de puncte
- 2.** **18 puncte** pentru realizarea prezentării personalității domnitorului Mihai Viteazul, utilizând cunoștințe dobândite anterior, cele două informații solicitate din sursă și respectând limita de spațiu;
 15 puncte pentru realizarea prezentării personalității domnitorului Mihai Viteazul, utilizând cunoștințe dobândite anterior, doar una dintre informațiile solicitate din sursă și respectând limita de spațiu;
 8 puncte pentru realizarea prezentării personalității domnitorului Mihai Viteazul, utilizând numai informații din sursă;
 3 puncte pentru realizarea prezentării personalității domnitorului Mihai Viteazul, utilizând numai cunoștințe dobândite anterior.

Asocierea dintre competențele specifice, subiecte și itemi:

Subiectul	Itemi	Competența specifică
I	1	1.1.
	2	1.1.
	3	2.2
II	1	1.1.
	2	1.2.
III	1	1.2.
	2	1.2.
	3	1.2.
IV	1	1.2
	2	2.1.

Descriptori de performanță

Subiectul	CS	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
I	1.1. 2.2	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de: <ul style="list-style-type: none"> – formularea și argumentarea opiniei 	Rezolvă sarcina parțial, având lacune în: <ul style="list-style-type: none"> – identificarea informațiilor referitoare la spațiu/timp în surse istorice – formularea și argumentarea opiniei
II	1.1. 1.2.	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de: <ul style="list-style-type: none"> – numărul de asemănări și deosebiri stabilite 	Rezolvă sarcina parțial, având lacune în: <ul style="list-style-type: none"> – stabilirea asemănărilor/deosebirilor
III	1.2.	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de: <ul style="list-style-type: none"> – prezentarea unui aspect/fapt istoric utilizând informații din sursa dată 	Rezolvă sarcina parțial, având lacune în: <ul style="list-style-type: none"> – rezolvarea cerințelor de tip 1 și 3
IV	1.2. 2.1.	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de: <ul style="list-style-type: none"> – utilizarea informațiilor din sursă 	Rezolvă sarcina parțial, având lacune în: <ul style="list-style-type: none"> – utilizarea cunoștințelor dobândite anterior – utilizarea informațiilor din sursa dată”

Activități de învățare propuse pentru remediere și recuperare

Activitățile remediale au drept scop *eliminarea decalajului dintre ceea ce știu și ceea ce se așteaptă să știe elevii*. Educația remedială reprezintă o parte a educației preocupată de prevenirea, investigarea și tratarea dificultăților de învățare provenite din orice sursă și care împiedică dezvoltarea normală a elevului. În acest sens, educația remedială oferă sprijin elevilor pentru absolvirea studiilor. Activitățile remediale se pot desfășura prin diferențiere în clasă sau prin activitate pe grupe mici, sub forma activităților suplimentare. De asemenea, profesorii pot crea programe educaționale individualizate, cu sprijin intensiv de remediere pentru a ajuta elevii să-și consolideze cunoștințele de bază, la disciplina Istorie, să stăpânească metodele de învățare, să-și consolideze încrederea și să sporească eficacitatea.

Programul remedial poate debuta când profesorul a identificat nivelul precar al achizițiilor elevului, în urma rezultatelor obținute la evaluarea inițială de la începutul fiecărui an școlar, în urma evaluărilor sumative ale unităților de învățare, dar și atunci când profesorul observă că progresul în învățare, ca urmare a evaluărilor formative, este prea lent sau când elevul conștientizează că are nevoie de sprijin și îl solicită. Pentru realizarea învățării remediale, este necesar ca profesorii să depășească aspectul formal și să personalizeze proiectarea, organizarea și evaluarea învățării.

În acest context, propunem **patru variante de itemi** în corespondență cu competențe specifice din programa școlară de Istorie pentru clasa a VIII-a. De asemenea, aceste propunerii de itemi sunt organizate în funcție de nivelul de performanță al elevilor de la începutul clasei a IX-a. Prin proiectarea acestor itemi, conform competențelor specifice precizate anterior, oferim câte două variante posibile de cerințe pentru fiecare nivel de performanță în parte, astfel încât profesorul de istorie să poată alege cerințele adecvate clasei de elevi pentru care întocmește testul de evaluare inițială. În funcție de opțiunile sale, profesorul de istorie definitivează baremul de evaluare și notare și stabilește descriptorii de performanță.

Varianta I (pentru perioada antică)

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă;
- 1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite;
- 2.1. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din surse.

Sursa A:

„Prin pacea din 102, Decebal trebuia să înapoieze armele și mașinile de război primite de la romani, să predea dezertorii romani și, ceea ce era mai grav, să renunțe la teritoriile dacice cucerite deja de romani și să-și dărâme fortificațiile (...). Cei doi ani de pace sunt destinații, în realitate, de ambele tabere, pregătirilor pentru război: Traian construiește podul peste Dunăre de la Drobeta, Decebal nu respectă prevederile referitoare la fortificații (...) și încearcă organizarea unui vast front antiromân”.

(Mihai Bărbulescu, *Istoria României*)

Sursa B:

„Decebal era fără îndoială conștient de intențiile adversarului său; de aceea se pregătește, deocamdată în taină, pentru revanșă (...). Din faptul că Decebal se înarmează cu înfrigurare, reiese că nu fusese îngenunchiat cu totul; că avea la dispoziție mijloace de a-și făuri arme și locuri ferite pentru a primi pe dezertori, unde autoritățile militare romane nu puteau pătrunde să-i arresteze”.

(Constantin C. Petolescu, *Decebal, regele dacilor*)

Cerințe de nivel minimal:

1. Stabiliți secolul la care se referă sursa A.
2. Identificați, din sursa A, denumirea unei aşezări romane înființate pe teritoriul statului dac.

Cerințe de nivel mediu:

1. Identificați, prin compararea surselor A și B, faptul istoric la care se referă cele două surse istorice.
2. Stabiliți o asemănare și o deosebire între acțiunile celor doi conducători militari, precizate în sursele A și B.

Cerințe de nivel maxim:

1. Formulați un punct de vedere referitor la faptul istoric descris în sursele A și B, utilizând câte o informație din fiecare sursă.

2. Formulați un punct de vedere referitor la scopul acțiunilor descrise în sursele A și B, utilizând câte o informație din fiecare sursă.

Varianta a II-a (pentru perioada medievală)

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă;
- 1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite;
- 2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse.

Sursa A:

„Toți voievozii locali l-au recunoscut pe Basarab (cca 1310-1352) drept suzeran al lor și l-au numit mare voievod, iar autoritatea acestuia s-a întins din Oltenia până în Dobrogea de Nord și sudul Moldovei, adică la gurile Dunării și la Marea Neagră. De aceea, regiunea din nordul gurilor Dunării s-a numit Basarabia, după numele lui Basarab și al dinastiei Țării Românești, începute odată cu el”.

(Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Cerințe de nivel minimal:

1. Stabiliti secolul la care se referă sursa A.
2. Precizați, din sursa A, denumirea unui spațiu istoric din sudul Carpaților Meridionali.

Cerințe de nivel mediu:

1. Pe baza informațiilor din sursa A, identificați cele două regiuni istorice românești care se învecinău cu Țara Românească în partea de nord-est a acesteia.
2. Formulați câte o frază cu caracter istoric pentru fiecare regiune istorică românească identificată în cadrul exercițiului anterior.

Cerințe de nivel maxim:

1. Organizați informațiile istorice oferite de sursa A, conform următoarelor cerințe:
 - a. denumirea unei funcții politice;
 - b. un element specific raporturilor de vasalitate din perioada medievală;
 - c. un termen care atestă continuitatea de conducere politică a unui stat medieval;
2. Alcătuiți un scurt text (trei-patru fraze) cu caracter istoric, în care să utilizați cei trei termeni istorici identificați în cadrul exercițiului anterior.

Varianta a III- a (pentru perioada modernă)

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă.
- 1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite.
- 2.2. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse.

Sursa A.

Până în 1863, [Al. I. Cuza] s-a preocupat îndeosebi de problemele unificării și centralizării administrației, finanțelor, armatei, justiției [...]. Din octombrie 1863, și până în ianuarie 1865, Cuza a încredințat conducerea țării unui guvern, condus de Mihail Kogălniceanu, adeptul unor reforme interne radicale. În decembrie 1863, a fost adoptată legea secularizării averilor mănăstirești (...), prin care un sfert din teritoriul țării reîntră în circuitul economic național. Apoi, în primăvara anului 1864, guvernul a adus în discuție legea agrară, propunând împroprietărirea clăcașilor, cu despăgubire, pe loturile pe care le aveau în folosință. Legea rurală a fost promulgată imediat fiind urmată de o nouă Constituție numită Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris, din august 1858.”

(Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*)

Sursa B.

„Sătenilor! Îndelungata voastră aşteptare, marea făgăduință, dată vouă de Înaltele Puteri ale Europei prin articolul 46 al Convenției, interesul Patriei, asigurarea proprietății funciare și dorința cea mai vie s-au îndeplinit. Claca este desființată pentru de-a pururea și de astăzi voi sunteți proprietari liberi pe locurile supuse stăpânirii voastre (...). De astăzi, voi sunteți stăpâni pe brațele voastre; voi aveți o părticică de pământ, proprietate și moșie a voastră, de astăzi voi aveți o patrie de iubit și de apărăt.”

(*Proclamația domnitorului Alexandru Ioan Cuza către sătenii clăcași*)

Cerințe de nivel minimal:

1. Precizați secolul la care se referă sursa A.
2. Menționați o categorie socială la care se referă atât sursa A, cât și sursa B.

Cerințe de nivel mediu

1. Precizați, din sursa A, o inițiativă a puterii executive din statul român modern, în perioada 1863-1865.
2. Identificați, în sursa B, o consecință a aplicării legii rurale în statul român modern condus de Alexandru Ioan Cuza

Cerințe de nivel maxim

1. Formulați un punct de vedere referitor la consolidarea statului român modern, utilizând o informație din sursele istorice date.
2. Formulați un punct de vedere referitor la legea secularizării averilor mănăstirești și susțineți acest punct de vedere cu două informații selectate din sursa A.

Varianta a IV-a (pentru perioada postbelică)

Competențe specifice

- 1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite;
- 2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse.
- 2.2. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse.

Sursa A

„Greva minerilor din 1977 din Valea Jiului a fost cea mai importantă sfidare lansată de un grup de muncitori puterii comuniste din România. [...] Scânteia grevei a constituit-o legea din iulie 1977 care desființă pensiile de invaliditate pentru mineri și ridică vârsta de pensionare de la 50 la 55 de ani. În semn de protest față de această hotărâre, minerii de la Lupeni au hotărât să intre în grevă. [...] Se cerea reducerea zilei de muncă de la 8 ore la 6 ore, [...] locuri de muncă pentru soții și fiicele minerilor, recrutarea unui personal medical competent [...] și prezentarea obiectivă a grevei de către mijloacele de informare în masă. [...] În ciuda promisiunilor lui Ceaușescu, Valea Jiului a fost declarată "zonă închisă", [...] iar Securitatea a început reprimările.”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchens, S.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

Sursa B

„În lumina admirării lui Ceaușescu pentru Stalin, nu este surprinzător faptul că politica economică a fost caracterizată de obsesia pentru industrializare și opozitia totală față de orice formă de proprietate privată. În consecință, Ceaușescu a fost cu atât mai iritat de faptul că promotorul reformelor economice în blocul răsăritean, în 1985, avea să fie noul lider al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov, și ca atare, la ședința Comitetului Central al Partidului Comunist din noiembrie 1985, și-a exprimat opozitia față de schimbare.”

(D. Deletant, *România sub regimul comunist*)

Nivel minimal

1. Menționați secolul la care se referă sursele A și B.
2. Mihail Gorbaciov avea să fie noul lider al Uniunii Sovietice în anul:
 - a. 1977
 - b. 1985
 - c. 1989

Nivel mediu

- Precizați, din sursa A, două cauze ale declanșării grevei minerilor din Valea Jiului.
- Identificați, pe baza sursei B, un motiv care a provocat nemulțumirea lui Ceaușescu.

Nivel maximal

- Prezentați o caracteristică a regimului comunist din România, utilizând informațiile oferite de sursele A și B
- Formulați un punct de vedere referitor la politica economică promovată de Nicolae Ceaușescu în România utilizând două informații din sursa B.

În clasa de elevi, la ora de Istorie, la un moment dat, oricare dintre elevi poate manifesta, din diferite motive, **dificultăți în învățare**. În acest context, **activitățile de învățare remedială** reprezintă un impact semnificativ în parcursul educațional al fiecărui elev. Educația remedială este necesară, deoarece, prin intermediul acestor activități specifice, elevii sunt îndrumați și sprijiniți de către profesorul de istorie pentru a traversa acele situații de învățare percepute de ei ca fiind obstacole educaționale.

Propunem următoarele activități de învățare pentru remediere și recuperare corespunzătoare competențelor specifice precizate în programa de istorie pentru clasa a VIII-a:

Competență specifică, conform programei de Istorie pentru clasa a VIII-a	Activități de învățare propuse pentru remediere și recuperare
1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă	<ul style="list-style-type: none">✓ identificarea unor ani, secole, perioade istorice în cadrul unor surse istorice;✓ precizarea denumirilor unor spații istorice identificate în surse istorice;✓ organizarea unor axe cronologice ale unor fapte istorice extrase din cadrul unor surse istorice;✓ descoperirea ghidată a unor informații istorice care se regăsesc în cadrul unor hărți istorice;✓ completarea denumirilor unor spații istorice pe un suport cartografic simplu, realizat de profesor în mod adecvat;✓ descrierea ghidată a unor caracteristici observabile în cadrul unor imagini – surse istorice.
1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite.	<ul style="list-style-type: none">✓ identificarea unor asemănări și deosebiri dintre două fapte istorice prezentate în surse istorice diferite;✓ formularea de enunțuri cu caracter istoric prin utilizarea unor coordonate spațio-temporale descoperite de elevi în cadrul unei/unor surse istorice;✓ investigarea a două surse istorice care oferă informații istorice, din perspective diferite, despre același fapt istoric.
2.1. Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse	<ul style="list-style-type: none">✓ organizarea informațiilor istorice oferite de una-două surse istorice, în funcție de anumite criterii de specificitate elaborate adecvat de către profesor;✓ realizarea unui scurt text cu caracter istoric (trei-patru fraze) având în vedere un plan de idei minimal stabilit de către profesor;✓ realizarea unui scurt text cu caracter istoric (trei-patru fraze) având în vedere utilizarea a trei-patru termeni istorici identificați în prealabil în surse istorice.
2.2. Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse.	<ul style="list-style-type: none">✓ identificarea unor trăsături ale unui personaj istoric din cadrul unei surse istorice;✓ formularea unui punct de vedere referitor la un fapt istoric din cadrul unei surse istorice și susținerea acestuia cu una-două informații concrete din cadrul sursei istorice respective.

Exemplificarea unei activități de evaluare:

Pasul 1: se stabilesc competențele specifice, având în vedere caracterul remedial al activității, precum și gradul de continuitate în evaluarea acestor competențe, de la clasa a VIII-a la clasa a IX-a.

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă.

1.2. Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite.

Pasul 2: se identifică în cele două programe școlare (cea pentru clasa a VIII-a și cea pentru clasa a IX-a) un conținut parcurs în clasa a VIII-a și dezvoltat în clasa a IX-a

Conținutul utilizat din clasa a VIII-a: Etnogeneza românească.

Conținutul utilizat din clasa a IX-a: Formarea poporului român și a limbii române.

Pasul 3: se formulează itemi cu caracter de dificultate graduală, având în vedere corespondența corectă dintre competență, conținut și cerință

Competență specifică 1.1.

- I. Localizați pe hartă spațiul istoric al formării poporului român și limbii române.

Competență specifică 1.2.

- II. Stabiliți, prin trasarea unor săgeți, corespondența dintre următoarele evenimente istorice și repere cronologice:

Evenimentul istoric	Reper cronologic
	101 d.Hr.
Părăsirea Daciei de către romani	106 d.Hr.
Cucerirea Daciei de către romani	271/274
Trecerea slavilor la sud de Dunăre	Secoile VII-VIII
Încheierea etnogenezei românești	602

Sau se pot alege itemi obiectivi de tip grilă:

- III. Alegeți răspunsul corect pentru următoarele enunțuri:

1. Dacia romană a fost părăsită în timpul împăratului:
 - a) Traian
 - b) Aurelian
 - c) Constantin cel Mare
 - d) Dioclețian
2. Slavii trec la sud de Dunăre începând cu anul:
 - a) 600
 - b) 313
 - c) 595
 - d) 602
3. Procesul de formare al poporului român și al limbii române s-a încheiat în secolele:
 - a) VI-VII
 - b) V-VI
 - c) VIII-IX
 - d) VII-VIII

Recomandări pentru proiectarea unui test de evaluare inițială

- ✓ se analizează cele două programe școlare în vigoare pentru disciplina Istorie, la clasele a VIII-a și a IX-a;
- ✓ se stabilesc trei-patru competențe specifice a căror evaluare s-a realizat în clasa a VIII-a și se continuă în clasa a IX-a;
- ✓ se recomandă utilizarea itemilor obiectivi și semiobiectivi;
- ✓ se utilizează, în formularea fiecărui item, un limbaj adecvat vîrstei elevilor;
- ✓ se precizează, pentru fiecare item, punctajul acordat;
- ✓ se realizează ordonarea cerințelor și a itemilor în cadrul testului în mod gradual, din punct de vedere al nivelului de dificultate impus de rezolvarea acestora;
- ✓ se stabilește durata rezolvării testului la 45 de minute;
- ✓ se elaborează baremul de evaluare și de notare;
- ✓ se realizează, pentru fiecare item, o schemă de notare care are criterii de evaluare pentru nivelul minimal, mediu și maxim.

Un exemplu în acest sens poate fi constituit din primele două cerințe ale subiectului I din cadrul testului de evaluare inițială propus anterior:

SUBIECTUL I

(6 puncte)

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„După primul război (101-102), care duse doar la o victorie parțială a Romei, Decebal s-a declarat, de formă, supus al românilor, dar era cu gândul la răzbunare. Nici împăratul nu și făcea visuri de pace. El a poruncit arhitectului Apollodor din Damasc să proiecteze și să înalte un pod peste Dunăre, la Drobeta. Va fi una dintre cele mai grandioase construcții ale Antichității, urmele podului fiind încă vizibile și azi în sud-vestul României, pe malul Dunării. Pe acest pod și pe altele, de vase, armata romană de circa 150000 de ostași a înaintat în anul 105 d. Hr. din mai multe direcții și a asediat apoi Sarmizegetusa, capitala țării. La începutul verii anului 106, lipsită de apă și infometată, cetatea se predă în mâinile romanilor și este distrusă.”

(Ioan Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați secolul la care se referă sursa dată; **2 puncte**
2. Menționați capitala statului dac, precizată în sursa dată. **2 puncte**

Barem de evaluare și de notare

SUBIECTUL I

(6 puncte)

1. **2 puncte** pentru răspunsul: secolul al II-lea
2. **2 puncte** pentru răspunsul: Sarmizegetusa

Asocierea dintre competențele specifice, subiecte și itemi:

Subiectul	Itemi	Competență specifică
I	1	1.1.
	2	1.1.

Descriptori de performanță

Subiectul	CS	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
I	1.1.	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de: identificarea perioadelor istorice în cadrul unor surse istorice	Rezolvă sarcina parțial, având lacune în: – identificarea informațiilor referitoare la spațiu/timp în surse istorice

Activități de învățare destinate elevilor cu risc educațional

Activitățile remediale, constituie o provocare pentru cadrul didactic și presupun un efort comun al acțiunilor binomului profesor-elev. Acest efort își atinge obiectivul dacă demersul este adaptat nevoilor colectivului de elevi. Prin urmare, profesorul are sarcina să găsească soluțiile cele mai potrivite pentru a asigura reușita tuturor elevilor, ținând cont de nivelul lor de dezvoltare, de competențele lor de comunicare orală și scrisă, de capacitatea de a-și exprima punctul de vedere etc.

O dificultate a elevilor care nu pot dezvolta competențe specifice este cea legată de înțelegerea mesajului cuprins în cadrul unui text cu caracter istoric. În acest scop, este necesară folosirea unor strategii didactice cu rol remedial.

Activitatea didactică de predare-învățare- evaluare, presupune utilizarea a cât mai multor texte cu caracter istoric, elevii să fie astfel obișnuiați să învețe prin descoperire. Totodată, profesorul trebuie să ajute elevii să realizeze dicționare cu termeni istorici pe care să îi folosească treptat în diferite contexte.

- **Problema generală:** analfabetismul funcțional.

➤ Problema specifică: dificultăți în lectura conștientă, imposibilitatea realizării transferului de informații.

Cauze:

- nealocarea timpului necesar verificării lecturii conștiente a surselor istorice de către elevi;
- explicarea sarcinilor de lucru, fără a se verifica înțelegerea acestora de către elevi;
- evaluarea defectuoasă realizată pe parcursul traseului educațional;
- tendința academismului profesorului și insuficienta ilustrare a ideilor transmise.

Modalități de intervenție a profesorului:

- activități de învățare pentru dezvoltarea lecturii conștiente a elevilor, atât pentru parcurgerea surselor istorice, cât și pentru înțelegerea sarcinilor de lucru;
- lecturarea cerinței pe secvențe, astfel încât aceasta să devină inteligibilă și abordabilă, iar elevul să-și formeze un algoritm de abordare și înțelegere a cerințelor;
- explicarea așteptărilor vizate de cerință, în sensul specificării competenței testate, astfel încât elevul să fie capabil să selecteze din gama de conținuturi, conținutul necesar soluționării cerinței și demonstrării faptului că și-a format competența respectivă;
- utilizarea și explicarea unui set de achiziții fundamentale specifice disciplinei;
- organizarea activității astfel încât să ofere elevilor posibilități de exprimare prin exersarea limbajului istoric, precum și construirea de conexiuni, relații, înțelegeri.

Pentru formarea competențelor menționate mai sus este important ca elevii să lucreze cu texte cu caracter istoric și să fie învățați să învețe prin descoperire. Lectura progresivă a unui material se realizează în trei pași:

- citirea textului cu atenție, de la început până la sfârșit, nu pentru a reține informații, ci pentru familiarizarea cu tema, pentru a vedea ce anume atrage atenția, ce stârnește curiozitatea, ce pare dificil la prima vedere;
- se reia textul, într-un ritm mai lent, cu o concentrare mai mare a atenției; această lectură va ajuta la identificarea ideilor principale ale textului și la modul în care acestea se leagă între ele și formează mesajul;
- a treia lectură este aceea în care se face rezumatul textului, în care se iau notițe, se scriu ideile principale și secundare identificate, definițiile cuprinse în text, se trag concluzii.

Dacă materialul de studiat este mai amplu, acesta trebuie împărțit astfel încât să existe unitate logică.

Exemplificarea unei activități de învățare destinată elevilor cu risc educațional:

Competențe specifice:

1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise

2.3. Extragerarea informației esențiale dintr-un mesaj,

5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală.

Conținuturi clasa a VIII-a

Evul Mediu românesc.

Lecția 1 – Primele forme de organizare statală.

Lecția 2 – Statele medievale în spațiul românesc.

CUM SE REALIZEAZĂ DIFERENȚIEREA?

Având ca punct de plecare utilizarea surselor istorice, profesorul realizează itemi diferențiați pe baza următoarei fișe de lucru în funcție de nivelul de pregătire al elevilor, atingând astfel competențele specifice propuse.

La unitatea de învățare/lecțiile precizate mai sus, se pot folosi **următoarele surse și itemi**:

SURSA A

„În Transilvania, ...**anihilarea autonomiei [Țării] Făgărașului, în 1291, de către regalitatea maghiară** (...) a coincis, potrivit tradiției istorice a Țării Românești, cu trecerea munților de către <Negru Vodă>, personaj a cărui identitate reală e necunoscută, și instalarea sa la Câmpulung. (...) Câmpulungul (...) sediu al unei înfloritoare comunități catolice, alcătuită din sași și unguri, etapă importantă a drumului comercial care leagă Transilvania cu Dunărea de Jos și Marea Neagră, a devenit acum cea dintâi reședință a domniei Țării Românești. **Tradiția e confirmată aşadar de realitatea istorică.**”

(M. Bărbulescu, *Istoria României*)

SURSA B

„La sud de Carpați, voievodul român Litovoi încearcă în 1277 să se emancipeze de sub suzeranitatea maghiară. Nu reușește. Tentativa este reluată de voievodul Basarab [...], care, la începutul secolului al XIV-lea pune bazele unui stat cu reședință la Curtea de Argeș (vestigiile palatului domnesc se mai văd și astăzi).

Regele Carol Robert [...] al Ungariei [...] nu acceptă emanciparea statului lui Basarab, **întrucât putea fi o barieră în calea expansiunii maghiare spre Dunăre și Balcani.** În fruntea armatei sale, Carol Robert trece Carpații și pătrunde în Țara Românească. Ca urmare, Basarab, potrivit Cronicii de la Viena [...], îi oferă 7 000 de mărci de argint (circa 74 kg de aur), Banatul de Severin [...], în schimbul retragerii. Carol Robert nu acceptă. Dar, lipsită de posibilități de aprovizionare, armata maghiară e nevoită să se retragă. E momentul când Basarab o surprinde [...] la Posada [...]. Aici, între **9 și 12 noiembrie 1330, armata maghiară suferă o grea înfrângere**, descrisă în Cronica de la Viena [...] Această victorie asigură **existența neatârnătă a noului stat, Țara Românească[...].**”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

SURSA C

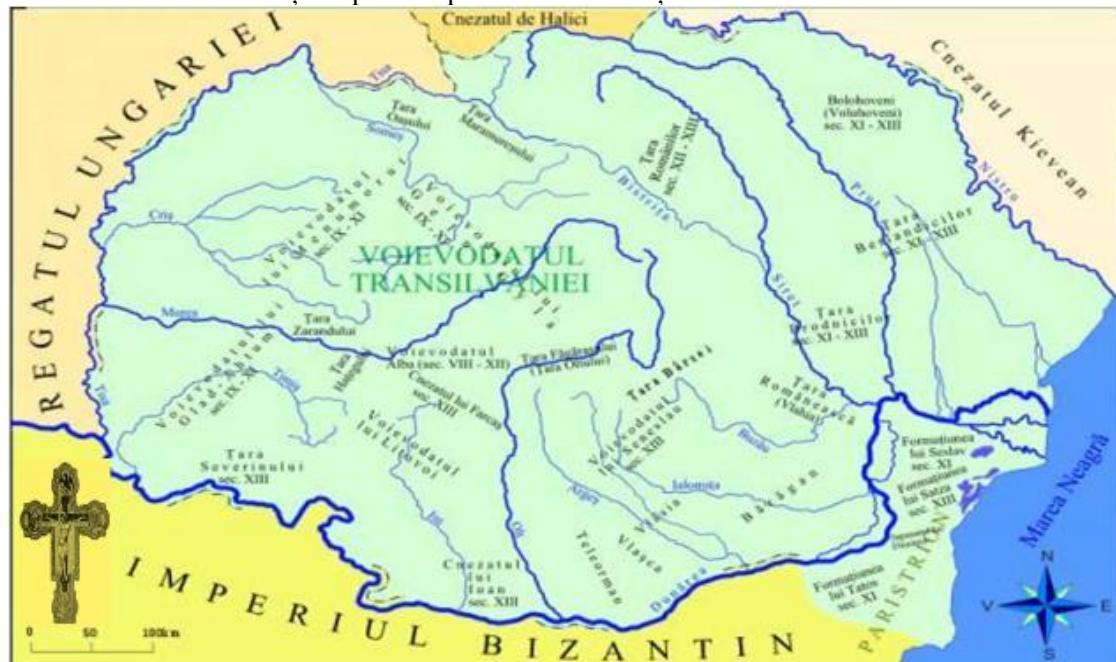
„**În Moldova** [...] s-au purtat mai întâi lupte [...] in jurul anului 1350 împotriva tătarilor, pentru a-i îndepărta de granița Carpaților. **Ungurii și românii au trecut munții**, i-au învins pe tătari, iar regele Ungariei, mulțumit de serviciile unuia dintre voievozii din Maramureș, pe nume Dragoș, îl lasă stăpân peste un teritoriu în Moldova [...]. **Dragoș este deci la început în fruntea** a ceea ce se numea, în termeni feudali, o «marcă» a **Regatului ungar la răsărit de Carpați.**”

Întâmplarea face însă că la foarte puțini ani după această stabilire a lui Dragoș în Moldova, un voievod, tot din Maramureș, [...] **voievodul Bogdan, se revoltă împotriva regelui Ungariei, trece în Moldova și îi alunga pe descendenții lui Dragoș.** De-acum, **din 1359**, începe o nouă dinastie, a Bogdăneștilor – li s-a spus, în istoriografia modernă, Mușatini [...]. Si iată, descendenții lui Bogdan devin adevărații intemeietori ai [...] Moldovei. Primul nucleu al noului stat a fost pe râul Moldova, de unde numele păstrat de țară, iar capitala la Baia. A doua capitală a fost la Suceava. Extinderea autorității voievodului asupra formațiunilor care existau mai înainte s-a făcut treptat, dar destul de repede, astfel că din anii 1390 domnul de la Suceava se intitula «stăpân până la mare» [...].”

(N. Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*)

HARTA 1

Autonomii locale / formațiuni politice prestatele românești în secolele IX-XIII.

HARTA 2

State medievale românesti în secolul XIV-prima jumătate a secolului XV.

Pot fi elaborati următorii itemi:

- 1.** Identificați pe harta 1, două formațiuni politice prestatele din spațiul aflat la sud de Carpați.
2. Identificați cu ajutorul hărții 2 numele următoarelor state românești:
a. statul situat la sud de Carpați;

- b. statul situat între Dunăre și Marea Neagră;
 - c. statul situat în interiorul arcului carpatic;
 - d. statul situat la răsărit de Carpați.
3. Precizați sursa ce susține că procesul de formare al statului românesc aflat la sud de Carpați are ca punct de plecare un eveniment petrecut în interiorul arcului carpatic.
4. Identificați din sursa B numele voievodului român care obține pe cale militară independența Țării Românești, menționând locul bătăliei și data acesteia.
5. Identificați din sursa C:
- a. scopul întemeierii Moldovei;
 - b. numele celor doi întemeietori ai Moldovei;
 - c. primele două capitale ale Moldovei.

CE NEVOI AU ELEVII CU PERFORMANȚE SUPERIOARE

Pentru elevii cu performanțe superioare, profesorul trebuie să își propună să atingă și alte competențe specifice, suplimentare, precum:

1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice

1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric

3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri
În acest scop, pot fi elaborați **următorii itemi suplimentari**:

1. Precizați cele două caracteristici specifice procesului de formare a statului medieval românesc de la sud de Carpați, utilizând două informații din sursele A și B.
2. Identificați, pe baza surselor date, cauza pentru care regalitatea maghiară a încercat să împiedice pe cale militară independența Țării Românești, precizând sursa care se referă la acest aspect.
3. Explicați, utilizând două informații din sursa 3, principala deosebire dintre acțiunile voievozilor Dragoș și Bogdan referitoare la relațiile politice cu Regatul Ungar.
4. Argumentați, utilizând două informații din sursele de mai sus, afirmația conform căreia procesele de formare a statelor românești extracarpatic sunt asemănătoare.

Activități de învățare destinate elevilor capabili de performanță

Dacă în urma analizei rezultatelor obținute de elevi la testul inițial, se observă că sunt elevi capabili de performanță, care dețin competențele recomandate pentru studiul istoriei în clasa a VIII-a, în clasa a IX-a se pot organiza diferite activități de învățare destinate acestor elevi.

Activitatea de învățare propusă poate fi adaptată comunității locale, în contextul în care această activitate se poate desfășura atât în sala de clasă, prin proiectarea unor imagini, cât și în cadrul unui muzeu local de istorie, prin valorificarea unor exponate. Activitatea poate fi realizată fie individual, fie în cadrul unui grup de lucru alcătuit din elevi capabili de performanță.

Competențe specifice	Conținuturi
1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice 5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală 5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice	STATUL ȘI POLITICA Forme de organizare politică în antichitate • Regatul dac

Imaginați-vă că e necesar să asigurați ghidajul unei expoziții pentru colegii voștri de clasă. Din cadrul expoziției fac parte următoarele trei imagini, notate Sursa 1, Sursa 2 și Sursa 3. Fiind o activitate de grup, aveți posibilitatea să vă organizați astfel încât să realizați o prezentare adecvată colegilor voștri de clasă, având în vedere următoarele aspecte:

1. Menționați trei caracteristici referitoare la evenimentul istoric prezentat în cele trei surse, din perspectiva evidențierii relației cauză-efect.	15 puncte
2. Precizați trei indicii oferite de cele trei surse pentru a identifica perioada istorică pe care o reprezintă.	15 puncte
3. Alegeți câte un personaj din fiecare sursă și prezentați, în trei fraze, evenimentul istoric din perspectiva acestuia.	30 puncte

4. Formulați trei întrebări care v-ar putea fi adresate de către grupul de vizitatori.	15 puncte
Atenție! În vederea prezentării adecvate a exponatelor, este necesar să utilizați termeni istorici, să aveți un discurs coerent și să folosiți corect coordonatele temporale și spațiale.	15 puncte
Din oficiu se acordă 10 puncte!	10 puncte

Sursa 1 - Scenă de pe Columna lui Traian: armata romană trecând Dunărea pe un pod de vase, pentru a ataca Dacia (101 d. Hr.). Zeul Danubius „îi ajută” pe romani.

Sursa 2 - Războaiele dacilor cu romanii.

Sursa 3 - Scenă de pe Columna lui Traian: sinuciderea lui Decebal pune capăt războiului.

Barem de notare și evaluare:

1. Câte 5 puncte pentru menționarea oricărei caracteristici referitoare la evenimentul istoric prezentat în cele trei surse, din perspectiva evidențierii relației cauză-efect.	5 puncte x 3 = 15 puncte
2. Câte 5 puncte pentru identificarea oricărui indiciu oferit de cele trei surse pentru a identifica perioada istorică pe care o reprezintă.	5 puncte x 3 = 15 puncte

3. Câte 10 puncte pentru prezentarea, în trei fraze, a evenimentului istoric din perspectiva personajului ales din fiecare sursă.	10 puncte x 3 = 30 puncte
4. Câte 5 puncte pentru formularea oricărei întrebări care ar putea fi adresate de către grupul de vizitatori.	5 puncte x 3 = 15 puncte
5 puncte pentru utilizarea termenilor istorici. 5 puncte pentru discurs coerent – logică istorică. 5 puncte pentru utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale.	15 puncte
10 puncte din oficiu	10 puncte
Total	100 puncte

Descriptori de performanță

Subiectul	CS	Nivel maxim
Item 1	1.2.	Rezolvă sarcina corect: - prezintă cauza economică a declanșării atacului roman asupra statului dac; - explică efectul acestui atac în organizarea internă militară a statului dac; - analizează consecințele imediate ale atacurilor romane asupra statului dac
Item 2	5.1.	Rezolvă sarcina corect: - expune observații directe cu privire la vestimentația personajelor sculptate pe Columnă; - analizează detaliile referitoare la armele utilizate în luptă; - explică eficiența strategiilor militare adoptate
Item 3	5.2.	Rezolvă sarcina corect: - identifică personajele istorice principale ale evenimentelor istorice prezentate în imagini; - argumentează caracteristicile prezentate; - utilizează termeni istorici adecvați
Item 4	5.1. 5.2.	Rezolvă sarcina corect: - se remarcă gradul de creativitate și erudiție; - formularea întrebărilor generează situații-problemă; - prezintă soluții la situațiile-problemă generate de întrebări

IV. Recomandări pentru formarea/dezvoltarea competențelor specifice înscrise în Programa școlară pentru istorie, clasa a IX-a

Adaptarea la categoriile de elevi în risc

COMPETENȚA GENERALĂ 1: Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă

Competențe specifice:

1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise

1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice

1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric

Formarea și dezvoltarea competenței referitoare la utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă se realizează pe tot parcursul anului școlar și este întâlnită în cadrul tuturor domeniilor de conținut prin competența specifică 1.1. - folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise. Această competență specifică se reflectă în următoarele valori și atitudinile: *Coerență și rigoare în gândire și acțiune, Relaționarea pozitivă cu ceilalți; Dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața personală și cea socială; Rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor.* Prin competența specifică 1.2. - evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice se asigură dezvoltarea următoarelor valori și atitudini: *Gândire critică și flexibilă; Antrenarea gândirii perspective prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor.* Competența 1.3. - formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric este importantă pentru promovarea valorilor referitoare la *Respectarea drepturilor fundamentale ale omului; Asumarea toleranței etnice, religioase și culturale.*

Activitățile de învățare aferente acestei competențe pot fi realizate atât în timpul orei cât și ca temă pentru acasă și asigură o continuitate între clasa a VIII-a și clasa a IX-a. Astfel, în clasa a VIII-a elevii au realizat fișe de lectură, referate, debateri și chiar exprimarea argumentată a unor opinii. În consecință, pentru clasa a IX-a, descrierea faptelor istorice sau a operelor culturale și evidențierea unor concepte, noțiuni, termeni permit nu numai actualizarea unor informații ci și adăugarea altora noi. Selectarea și organizarea informației din sursele istorice ce prezintă mai multe perspective, sub forma unor scurte eseuri, este o activitate de învățare ce le continuă pe cele din clasa a VIII-a referitoare la utilizarea limbajului de specialitate.

În privința domeniilor de conținut, cele trei competențe specifice se regăsesc după cum urmează:

Competență specifică	Domenii de conținut
1.1.Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise	- Popoare și spații istorice - Oamenii, societatea și lumea ideilor - Religia și viața religioasă - Statul și politica - Relațiile internaționale
1.2.Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice	- Statul și politica - Relațiile internaționale
1.3.Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric	- Religia și viața religioasă - Statul și politica - Relațiile internaționale

Competență generală:

1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă

Competență specifică: 1.1.Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise

Exemple de activități de învățare:

- realizarea unor scurte eseuri în care să se regăsească informațiile din surse istorice ce oferă mai multe puncte de vedere;
- descrierea faptelor istorice, operelor artistice;

- realizarea de texte din perspectiva personalităților istorice pentru cărți poștale, ziară, reviste, pliante, postere etc.

Competență specifică: 1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice

Exemple de activități de învățare:

- completarea unor organizatori grafici în care să evidențieze cauzele și consecințele acțiunilor umane din spații și perioade istorice, analizând surse variate;
- explicarea succesiunii faptelor/evenimentelor/proceselor istorice folosind relația de cauzalitate, prin valorificarea informațiilor din diverse tipuri de surse;
- alcătuirea unui portofoliu în care să prezinte urmările unor evenimente/procese istorice în evoluția culturală, politică, economică a comunităților umane, pornind de la diverse tipuri de resurse, inclusiv multimedia

Competență specifică: 1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric

Exemple de activități de învățare:

- exprimarea unei opinii referitoare la un fapt/proces/personaj istoric pornind de la diverse tipuri de surse istorice;
- alcătuirea unei liste de argumente care susțin o anumită opinie referitoare la un fapt/proces/personaj istoric, prin folosirea informațiilor din diverse surse istorice;
- exprimarea argumentată a unor opinii referitoare la un fapt/proces/personaj istoric în cadrul unei dezbateri sau în elaborarea unor eseuri tematice argumentative

Activitate de învățare

Competență generală:

1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă

Competențe specifice:

1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise

1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice

Conținut asociat: *Tările Române și statele vecine în Evul Mediu*

Probleme de atins: *Relații comerciale și politico-militare în timpul domnitorilor Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul*

Metodă/tehnica didactică interactivă:

Diagrama cauză – efect (Diagrama Fishbone)

-Acest tip de diagramă reprezintă un instrument de analiză ce ilustrează cauzele principale și secundare ale unui anumit efect. Efectul este notat în „capul” peștelui, apoi sunt înșirate cauzele, de-a lungul axei și împărțite pe categorii. Obiectivul principal al diagramei ”os de pește” este ilustrarea grafică a legăturii dintre un efect și factorii/cauzele ce au dus la apariția acestuia. Acest instrument are următoarele obiective principale:

- determinarea cauzelor de bază ale unui efect/problemă;
- evidențierea legăturilor dintre factorii diversi care influențează o problemă;
- înțelegerea fenomenului respectiv.

-Avantajele acestei metode sunt:

- identificarea și utilizarea termenilor ce introduc cauzalitatea;
- recunoașterea, înțelegerea și aplicarea termenilor istorici;
- identificarea cauzelor de bază;
- încurajează implicarea membrilor grupului;
- evidențiază relațiile dintre cauză și efect într-un mod clar și ordonat.

Etapele punerii în aplicare a acestei metode sunt:

- constituirea grupelor de lucru;
- prezentarea problemei de discutat;
- realizarea diagramei cauzelor și a efectului având în vedere:
 - menționarea efectului pe axa principală;
 - pe ramurile axei principale se trec cauzele majore (principale) ale efectului,
 - corespunzătoare celor șase întrebări: CÂND, UNDE?, CINE?, DE CE?, CE?, CUM?;
 - cauzele secundare ce rezultă din cele principale se trec pe axele secundare;

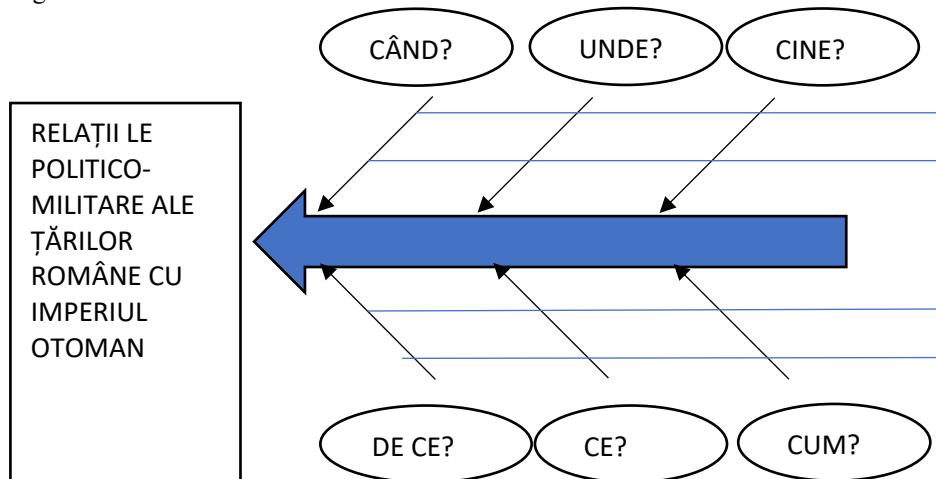
- analizarea listei de cauze identificate de fiecare grup și completarea diagramei;
- stabilirea concluziilor.

Exemplificarea utilizării Diagramei cauză – efect (Diagrama Fishbone):

- Profesorul organizează clasa în 6 grupe de lucru; împarte elevilor fișele de lucru. Fișele de lucru se referă la acțiuni ale conducerilor politici menționați în problemele de atins: *Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul* și diagrama cauză-efect;
- Profesorul le explică în ce constau sarcinile de lucru, respectiv precizarea personalităților, reperelor de spațiu și timp, identificarea factorilor și modalităților de acțiune, a cauzelor și a consecințelor acestora. Este anunțat timpul de lucru – 20 minute;
- Elevii scriu pe un postit cauza și pe alt postit efectul/consecința corespunzătoare pe baza surselor date;
- Pe baza acestor răspunsuri este completată diagrama cauză-efect;
- Pe parcursul activității, profesorul răspunde solicitărilor elevilor și monitorizează activitatea desfășurată de elevi;
- După parcurgerea activității de grup, profesorul solicită răspunsurile de la fiecare lider al grupului și este completată diagrama cauză-efect pentru perioada secolelor al XIV-lea – al XVI-lea, la care se referă conținutul asociat, *Tările Române și statele vecine în Evul Mediu*.
- Timp de lucru: 15 - 20 minute.
- La final sunt discutate concluziile și sunt identificate eventuale situații remediale;
- Se anunță tema pentru portofoliu: realizarea unui text pentru o revistă cu tematică istorică, de aproximativ 300 de cuvinte, realizat din perspectiva unei personalități istorice, în care se prezintă relațiile dintre Tările Române și Imperiul Otoman în secolele al XIV-lea – al XVI-lea.

Resurse: timp: 50 minute, materiale: fișe de lucru, flipchart, postituri, marker.

Diagrama cauză-efect

Fișa de lucru nr. 1

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

"Prezența otomană la Dunăre impunea însă cooperarea dintre Țara Românească și Ungaria, [...]. Domnul Țării Românești a întreprins un atac [...], la sud de Munții Balcani. Lovitura viza pe acei călăreți otomani (achingii) care efectuau incursiunile de pradă la Dunăre.

Prin relațiile sale cu emirii anatoliieni și cu regele Ungariei, precum și prin inițiativele militare, Mircea cel Bătrân începea să reprezinte o primejdie pentru stăpânirea - încă neconsolidată - a Porții în Balcani, astfel că Baiazid a decis să elimine Țara Românească, [...], printr-o expediție condusă chiar de el.

Pentru a-și consolida poziția, în perspectiva iminentei invazii otomane, Mircea a încheiat un tratat cu Sigismund de Luxemburg (Brașov, 7 martie 1395) privind modalitatea de cooperare militară împotriva turcilor.

Atacul otoman nu a întârziat: în mai sau, poate, la început de toamnă, Baiazid a trecut Dunărea. [...] Bătălia decisivă s-a dat la un loc întărât cu șanțuri (de aici Rovine). [...] Victoria rămase, în cele din urmă, de partea lui Mircea (17 mai 1395)."

(Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați conducătorul politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
2. Precizați o acțiune militară în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
3. Menționați o modalitate diplomatică prin care conducătorul politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, se implică în lupta antotomană. **2 puncte**
4. Identificați o cauză a acțiunilor antotomane în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **3 puncte**

Fișa de lucru nr. 2

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

"În anul [1462], sultanul Mahomed al II-lea trimite la voievodul Valahiei [Vlad Țepeș] un sol anunțându-l să vină în grabă la închinăciune [...]. Voievodul i-a răspuns însă: <cât despre sine să vină însuși la închinăciune [...] este cu neputință>. [Sultanul] și-a strâns armata de pretutindeni, peste 150 de mii; și, în vreme de primăvară, [...] a venit la Danubiu [Dunăre]. [...] Sultanul trecând Danubiul, a străbătut [Țara Românească]. [...] Sultanul s-a înspaimântat și noaptea, când a ridicat corturile, fiindu-i frică, a tras șanțuri și a ridicat valuri [de pământ] și sta în mijlocul lor. Vlahul [Vlad Țepeș] însă sculându-se dis-de-dimineață și rânduindu-și bine oamenii săi, a năvălit, când era încă întuneric, și, nimerind în partea dreaptă a taberei, a intrat deodată înăuntru și până în ziuă a ucis turci fără de număr și până ce s-a luminat de ziuă, mulți turci s-au ucis între ei. Când însă s-a făcut dimineață, români au intrat în [tabăra] lor."

(M. Ducas, *Istoria turco-bizantină*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați conducătorul politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
2. Precizați o acțiune militară în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
3. Menționați o tactică militară pe care conducătorul politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, o aplică în lupta antotomană. **2 puncte**
4. Identificați o cauză a acțiunilor antotomane în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **3 puncte**

Fișa de lucru nr. 3

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

"[Iancu de Hunedoara] luase parte la lupta de la Semendria din 1437, la luptele de la Dunăre, din 1441, cu pașa Isak, în jurul Belgradului. [...] În toamna anului 1442, Iancu de Hunedoara distrusese la Poarta de Fier un detașament turcesc [...] și sfârâmase, pe Ialomița, grosul armatei dușmane, luându-i o pradă ușoară [...]. Încurajat de aceste succese, Iancu de Hunedoara întreprinse marea expediție din 1443 care a dus armatele creștine până dincolo de Sofia, în inima Balcanilor. [...] Din nefericire, a doua mare expediție, din toamna anului 1444, care trebuia să ducă la izgonirea turcilor din Europa și la ocuparea Constantinopolului, se isprăvi în chip tragic, în vecinătatea orașului Varna. [...].

Ultimul război pe care l-a purtat Iancu de Hunedoara cu turci a fost la Belgrad, în 1456. [...] De aceea Mohamed al II-lea se hotărî să o cuprindă. [...] Asaltul general se produse în după-amiaza zilei de 21 iulie. Turcii reușesc în cele din urmă să pătrundă în oraș; cetatea însă rezistând cu îndârjire, un contraatac viguros îi silește să se retragă. A doua zi, are loc o nouă luptă la marginea orașului. Izbiți din plin de artleria lui Iancu [...] precum și de cruciații lui Capistrano, turci sunt cuprinși de panică și se retrag în dezordine.

(Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați conducătorul politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
2. Precizați o acțiune militară în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
3. Menționați o tactică militară pe care conducătorul politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, o aplică în lupta antotomană. **2 puncte**
4. Identificați o consecință a acțiunii antotomane din 1456 în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **3 puncte**

Fișa de lucru nr. 4

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„Petru Aron, domnul Moldovei, fusese silit să se încline în fața ultimatumului sultanului Mehmet II, care, îndată după cucerirea Bizanțului, invitase puterile riverane ale Mării Negre să-i plătească tribut și să recunoască, astfel, hegemonia otomană asupra bazinului pontic. În 1456, Moldova a acceptat aşadar să plătească tribut Porții și să-și răscumpere pacea din partea sultanului, situație pe care a continuat-o Ștefan [cel Mare] în prima etapă a domniei sale. [...]

În iunie 1476, Mehmet II a intrat în Moldova în fruntea unei oști imense pentru acea vreme care depășea 100 000 de oameni. Sosirea sa fusese precedată de raiduri devastatoare ale tătarilor din Crimeea, respinși de Ștefan cel Mare, cu prețul unei mari dispersiuni de forțe. Încercarea domnului de a opri înaintarea sultanului spre Suceava, capitala țării, a fost zdrobită de invadatorii. Dar, rezistența îndărjită a cetăților, din care nici una nu a putut fi cucerită, l-a împiedicat pe sultan să obțină beneficii politice din victoria sa. Cum între timp o oaste transilvană se îndrepta spre Moldova, periclitând legătura sultanului cu bazele sale de aprovisionare, cum Ștefan începuse să-și reconstituie o nouă oaste, Mehmet II a dat semnalul retragerii (august 1476). A doua mare campanie împotriva Moldovei se încheia astfel cu un eșec desăvârșit”.

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați conducătorul politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
2. Precizați o acțiune militară în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
3. Menționați o tactică militară pe care conducătorul politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, o aplică în lupta antotomană. **2 puncte**
4. Identificați o consecință a acțiunii din 1456 la care se referă sursa istorică de mai sus. **3 puncte**

Fișa de lucru nr. 5

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„La sfârșitul secolului al XVI-lea, când domnitorul Valahiei, Mihai Viteazul (1593-1601), a contestat supremația otomană la fel de serios ca în timpul domniei lui Ștefan cel Mare.

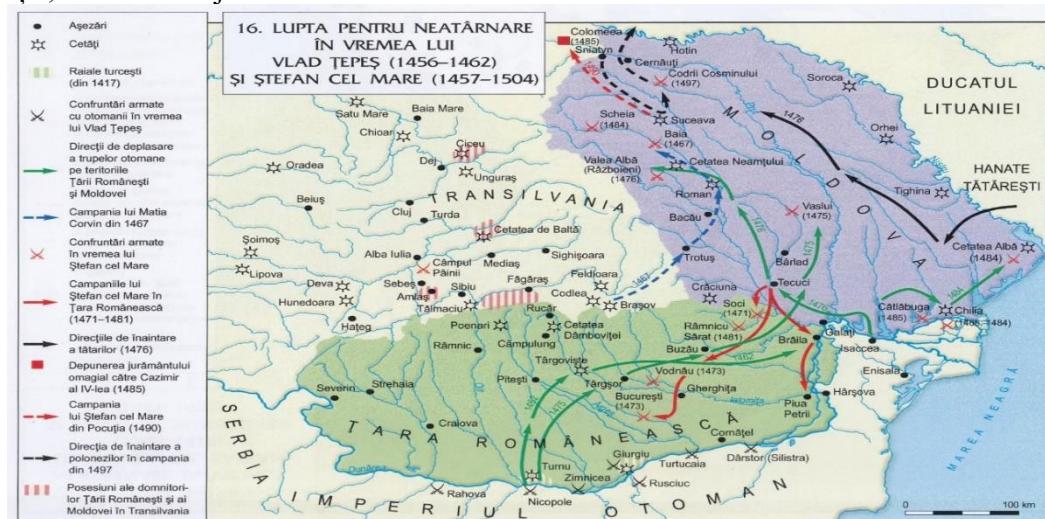
[...] Obiectivul său imediat era acela de a elibera Valahia de sub controlul otoman, ceea ce însoțea planurile unei cruciade antotomane promovate de papa Clement al VIII-lea, Rudolf al II-lea de Habsburg, împăratul Sfântului Imperiu Roman, și Filip al II-lea al Spaniei. Mihai, căruia i s-au alăturat domnitorul Moldovei și cel al Transilvaniei, a aderat bucuros la «Liga Sfântă», cum a ajuns să fie cunoscută. A stârnit o revoltă împotriva otomanilor în 1594, iar în anul următor, cu sprijinul armelor Transilvaniei și Moldovei, a împins forțele cotropitoare otomane înapoi la Dunăre. Însă în scurt timp loialitățile au devenit neclare, iar aliații temporari și-au urmărit propriile scopuri. Cu toate acestea, în 1600, Mihai a unit pentru scurt timp Valahia, Moldova și Transilvania sub propria conducere, succes care a reprezentat apogeul domniei sale”.

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

- Precizați conducătorul politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
- Precizați o acțiune militară în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
- Menționați o modalitate diplomatică prin care conducătorul politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, se implică în lupta antotomană. **2 puncte**
- Identificați o cauză a acțiunilor antotomane în care este implicat conducătorul politic din spațiul românesc la care se referă sursa istorică de mai sus. **3 puncte**

Fișă de lucru nr. 6

Analizați, cu atenție, sursa de mai jos:

(Bogdan Teodorescu, *Istoria României, Mic atlas școlar*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

- Precizați un conducător politic din spațiul românesc și secolul la care se referă sursa istorică de mai sus. **2 puncte**
- Precizați, pe baza sursei istorice de mai sus, o acțiune militară în care sunt implicate un stat medieval românesc și Imperiul Otoman. **2 puncte**
- Menționați o modalitate diplomatică prin care un conducător politic din spațiul românesc, la care se referă sursa istorică de mai sus, se implică în relațiile internaționale. **2 puncte**
- Identificați, pe baza sursei istorice de mai sus, o cauză a acțiunilor antotomane în care sunt implicați conducătorii politici din spațiul românesc. **3 puncte**

Barem de notare și evaluare

- Câte 1 punct** pentru precizarea conducătorului politic și a spațiului istoric/secolului la care se referă sursa istorică dată. **(1px2=2p)**
 - 2 puncte** pentru precizarea oricărei acțiuni militare în care este implicat conducătorul politic la care se referă sursa istorică dată
 - 2 puncte** pentru menționarea oricărei modalități diplomatică/tactică militare prin care conducătorul politic, la care se referă sursa dată, se implică în lupta antotomană/relațiile internaționale
 - 3 puncte** pentru identificarea oricărei cauze/consecințe a acțiunilor antotomane în care este implicat conducătorul politic la care se referă sursa istorică dată
- Se acordă **1 punct** din oficiu.

Total **10 puncte**

Descriptori de performanță

Nr. Item	C.S.	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
1	1.1	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina corect
2	1.1	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina corect
3	1.1.	Rezolvă sarcina corect	Rezolvă sarcina corect	Nu rezolvă sarcina sau oferă un răspuns eronat
4	1.2	Rezolvă sarcina corect	Nu rezolvă sarcina sau oferă un răspuns eronat	Nu rezolvă sarcina sau oferă un răspuns eronat

Formarea competenței de evidențiere a relației cauză efect, prin folosirea Diagramei *Fishbone*, poate fi aplicată în cazul unor situații concrete de viață, prin identificarea problemei și a cauzelor care au dus la acestea, fapt care poate duce la găsirea unor soluții.

ACTIVITATE DE ÎNVĂȚARE REMEDIALĂ

Nivel: minim și mediu

Metoda: "Alege cauza, alege efectul"

Prin aplicarea acestei metode, elevii au posibilitatea de a stabili relația de cauzalitate în desfășurarea evenimentelor și a proceselor istorice pe baza analizei informațiilor oferite de diverse tipuri de surse. Examinarea relațiilor cauză-efect ajută la recunoașterea conexiunilor dintre evenimente sau acțiuni și la înțelegerea implicațiilor pe care le-au avut anumite decizii sau acțiuni asupra evoluției comunităților din spații și perioade istorice diferite.

Avantajele acestei metode:

- identificarea relației de cauzalitate într-o sursă istorică;
- recunoașterea cuvintelor/expresiilor care introduc o relație de cauzalitate;
- asocierea efectelor/consecințelor corespunzătoare cauzelor identificate;

Resurse necesare:

- Fișa de lucru cu surse istorice și tabelul "Alege cauza, alege efectul"

Activitatea profesorului

Profesorul pregătește fișa de lucru cu surse care se referă la acțiuni ale conducerilor politici menționati în problemele de atins: Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul. Sursele sunt alese astfel încât să conțină relații de cauzalitate, precum și cuvinte/expresii care introduc acest tip de relație. Fișa de lucru conține un tabel completat parțial de către profesor, fie cu cauze, fie cu consecințe, fie cu cuvinte/expresii care introduc anumite relații de cauzalitate. În același timp, profesorul va veni cu explicații suplimentare, cu elemente suport și exemple care să faciliteze remedierea lacunelor acumulate de elevi în dezvoltarea acestei competențe.

Etape în realizarea activității:

1. Reactualizarea și clarificarea aspectelor legate de relația de cauzalitate în desfășurarea evenimentelor/proceselor istorice:

Ce înseamnă cauză?	Conectori	Ce înseamnă efect/consecință?
Se referă la ceva care contribuie la producerea unui eveniment, la apariția unei idei sau la declanșarea unui proces.	Cuvinte sau expresii care ajută la identificarea relațiilor de cauzalitate: conjuncții, substantive, verbe, expresii.	Se referă la ceea ce se întâmplă ca o consecință (rezultat, impact) a unui eveniment, a unei idei sau a unui proces istoric.

2. Explicarea sarcinilor din fișa de lucru și prezentarea unui exemplu de relație cauză - efect din sursele date. Profesorul se asigură că elevii cunosc toți termenii din surse și nu au dificultăți de înțelegere a textelor.

3. Completarea de către elevi a tabelului din fișa de lucru, pe baza lecturii atente a surselor date, astfel încât să identifice informațiile corespunzătoare cauzelor și consecințelor, dar și cuvintele sau expresiile care introduc o relație de cauzalitate.

4. Timpul de lucru – 20 minute. Pe parcursul activității, profesorul răspunde solicitărilor elevilor și monitorizează activitatea desfășurată de elevi.

5. După finalizarea activității de grup, profesorul solicită prezentarea răspunsurilor și corectează eventualele greșeli.
6. La final sunt discutate rezultatele și se evaluează activitatea elevilor, folosind următorii descriptori de performanță:

Competența specifică	Nivel minim	Nivel mediu	Nivel maxim
1.2.	Completează corect informațiile lipsă de la două relații de cauzalitate la care are a dat cel puțin un element	Completează corect informațiile lipsă de la relațiile de cauzalitate la care are dat cel puțin un element	Completează corect toate relațiile de cauzalitate existente în surse

Fișă de lucru

Citiți cu atenție sursele de mai jos:

A. "După cucerirea Bulgariei, care are loc în 1393, Baiazid se hotărăște să întreprindă o expediție împotriva domnului muntean. Oastea turcească asediază și cucerește mai întâi Silistra, apoi trece Dunărea, ocupă Nicopolul Mic sau Turnu și înaintează spre Argeș. [...] Lupta s-a dat la «Rovine» [...] Victoria a fost a lui Mircea [cel Bătrân]: izvoarele contemporane sunt categorice în privința aceasta. [...] Forțele lui Mircea erau într-o disproportie numerică prea mare față de cele ale lui Baiazid. O exploatare a victoriei, o urmărire a armatei turcești spre a fi aruncată peste Dunăre nu era cu putință. Așa încât, deși biruitor, Mircea se retrage spre Argeș, [...] este nevoie să treacă în Ardeal; în locul lui, Baiazid instalează ca domn pe un boier Vlad, [...]."

(Constantin C. Giurescu, *Istoria Românilor*)

B. "În august [1595], marele vizir [al Imperiului Otoman], Sinan-pașa a reușit să treacă Dunărea și să se îndrepte spre București, dar la Călugăreni, într-o zonă deluroasă, împădurită, străbătută de un râu și presărată cu mlaștini, armata lui Mihai [Viteazul] a repurtat una din cele mai mari biruințe din istoria românilor, obligându-l pe Sinan să se retragă. Disproporția de forțe era însă prea mare pentru că muntenii să riște o nouă bătălie decisivă, de aceea Mihai s-a retras spre munți așteptând sosirea ajutoarelor ardeleni și moldovene, în timp ce turci au ocupat București și Târgoviște, luând măsuri pentru transformarea țării în pașalâc. Ocupația a fost însă de scurtă durată, Mihai, Sigismund [Bathory, principele Transilvaniei] și Ștefan Răzvan, domnul Moldovei, reușind să-i alunge pe otomani din Principat și să-i zdrobească complet în timp ce încercau să se retragă peste Dunăre."

(Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*)

C. "Un război între Ștefan și Matei Corvin era acum de neînlăturat. Regele Ungariei îl învinovațea pe Ștefan pentru că trece de partea Poloniei, dușmana lui, și pentru că luase Chilia. Domnul Moldovei la rândul său se plângă din cauza adăpostului oferit de unguri în Ardeal rivalului său, Petru Aron. De aceea Ștefan năvăli cu oaste în secuime și știu să câștige de partea lui pe secui, care adesea l-au ajutat mai târziu în războaiele lui. După îndemnul lui Ștefan, sașii se răsulară împotriva regelui Ungariei, ceea ce sili pe acesta să vină în persoană în Ardeal să potolească răscoala. După ce izbuti să supuie pe răsulați, Matei Corvin, aflând că Ștefan era acela care îi atâtase, se hotărî să-l pedepsească și la începutul iernii trecu munții prin pasul Oituz cu o oaste de 40 000 de oameni (...). Ungurii îngropară în munți tunurile lor, deoarece nu le puteau transporta pe căile desfundate. (...) După uciderea lui Petru Aron se produse o apropiere între Ștefan și Matei Corvin. Ștefan vedea că nu se prea poate bizui în caz de nevoie pe ajutorul Poloniei și pe de altă parte prevedea că va avea de curând de luptat cu turci, de aceea el renunță la suzeranitatea Poloniei și se împacă cu regele Ungariei."

(Petre P. Panaiteescu, *Istoria Românilor*)

Pornind de la exemplul dat, completează tabelul cu informațiile corespunzătoare fiecărei relații de cauzalitate din sursele de mai sus:

Sursa	Cauza	Conector	Efecte/consecințe
B	O exploatare a victoriei, o urmărire a armatei turcești spre a fi aruncată peste Dunăre nu era cu putință	de aceea	Mihai s-a retras spre munți așteptând sosirea ajutoarelor ardeleni și moldovene

A		aşa încât	
B		-	obligându-l pe Sinan să se retragă
C	Regele Ungariei îl învinovătea pe Ștefan pentru că trecuse de partea Poloniei, dușmania lui, și pentru că luase Chilia.		
C		deoarece	Ungurii îngropară în munți tunurile lor
C		ceea ce	

COMPETENȚA GENERALĂ 2: Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale

Competențe specifice:

- 2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric
- 2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj
- 2.3. *Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse*
- 2.4. Exprimarea accordului / dezacordului în raport cu un context social
- 2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte
- 2.6. *Utilizarea cunoștințelor și resurselor individuale în realizarea de investigații, de proiect personale și de grup*

O dată cu marile schimbări la nivel global din ultimele decenii, cu apariția noilor tendințe sociale, a transformărilor din comunităților locale, regionale și europene, formarea competenței generale 2 ajută tinerii să dobândească acele capacitați necesare: cunoștințele, abilitățile și dispozițiile - pentru a-i învăța să înțeleagă lumea în care trăiesc și să devină cetăteni activi.

Prin activitățile de învățare specifice acestei competențe elevii pot deține competențele colective (legate de activitățile de colaborare și inteligența colectivă) și competențe de schimbare (legate de adaptarea continuă și înțelegerea drepturilor și responsabilităților cetățenești).

Cadrele didactice vor putea să folosească acest model de competență pentru abordări transcurriculare, pentru dezvoltarea dialogului și a parteneriatelor între elevi, pentru consolidarea valorilor și abilităților sociale necesare tinerei generații pentru a acționa într-o comunitate informatizată și digitalizată și într-o societate globală, deschisă și competitivă. Profesorii trebuie să cunoască unele concepe cheie: diversitate socială, natura dinamică a culturii și identității etc., să reflecteze la valorile sociale și să dezvolte competențe interculturale, atitudini sociale și abilități care promovează incluziunea socială, anti-discriminarea și anti-rasismul. A adapta și dezvolta noi abordări pentru a încuraja implicarea civică activă și autentică, pentru a dezvolta abilitățile de dezbatere ale elevilor, în special cu privire la subiecte delicate, controversate conferă acestei competențe o importanță deosebită pentru consolidarea procesului de socializare a elevilor. Profesorii, ca educatori sociali, au menirea să sprijine dezvoltarea personală și socială a elevilor. De aceea, este necesară dezvoltarea nu numai a unui mediu critic și reflectiv în general și în sala de clasă, ci și a oportunităților la clasă de a reflecta la standardul practicii democratice chiar în cadrul școlii, a limbajului și a conceptelor cu care se poate discuta despre aceasta.

Educarea viitorilor cetăteni, implicați în mod activ într-o societate democratică, trebuie realizată pentru a promova valori și competențe sociale care reprezintă o condiție pentru conviețuirea pașnică a cetătenilor în societatea contemporană.

În mod concret, ne aflăm în fața unei provocări de adaptare a strategiilor evaluative și de identificare a unor metode și instrumente de evaluare aplicabile în mediile online, în condiții de eficacitate și eficiență.

Ca răspuns pentru această provocare, oferim în cele ce urmează o serie de repere de proiectare a strategiei didactice focalizată pe competența generală 2.

Repartizarea competențelor specifice pe marile domenii de conținut la nivelul clasei a IX-a se prezintă astfel:

CS2:	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6
Popoare și spații istorice	-	-	-	-	-	-
Oameni, societate și lumea ideilor	x	x	x	-	-	-
Religia și viața religioasă	-	-	-	-	x	-
Statul și politica	x	x	x	x	x	x
Relații internaționale	x	-	x	-	x	x
	3	2	3	1	3	2

COMPETENȚA GENERALĂ 2 : Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale**Competență specifică 2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric****Exemple de activități de învățare:**

- 1.crearea unor organizatori grafici/frize cronologice în vederea ilustrării elementelor de continuitate/a asemănărilor și a deosebirilor referitoare la contexte economice, sociale, politice, culturale, istorice diferite;
- 2.realizarea unui joc de rol/piese de teatru/filmulet în vederea ilustrării contextului economic, social, politic, cultural și a dezvoltării comportamentului civic;
- 3.elaborarea unui referat/eseu, respectând un plan dat, prin utilizarea surselor istorice, înregistrarea referințelor bibliografice și a aparatului critic, care să ilustreze contextul economic, social, politic și cultural.

Competență specifică 2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj**Exemple de activități de învățare:**

- 1.interpretarea critică a informațiilor provenite din surse istorice (tipărite /online);
- 2.compararea surselor istorice (tipărite /online) în vederea stabilirii asemănărilor și deosebirilor pe baza unui plan de idei stabilit;
- 3.stabilirea elementelor de cauzalitate dintr-o sursă istorică.

Competență specifică 2.3. Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse**Exemple de activități de învățare:**

- 1.formularea unor opinii, puncte de vedere, convingeri diferite referitoare la un fapt/proces/personaj istoric interpretat din multiple perspective;
- 2.elaborarea unui eseу argumentativ despre un fapt /proces istoric utilizând surse istorice variate (tipărite/ online);
- 3.elaborarea unor proiecte transdisciplinare cu privire la un eveniment/proces/personaj istoric folosind surse diverse, tipărite și electronice.

Competență specifică 2.4. Exprimarea acordului / dezacordului în raport cu un context social**Exemple de activități de învățare:**

- 1.elaborarea unor eseuri tematice argumentative cu privire la un subiect istoric controversat prin folosirea informațiilor din diferite surse, inclusiv online;
- 2.crearea unei prezentări folosind diverse instrumente/aplicații online (Canva, MindMeister, Nearpod, Padlet, Power Point, Prezi etc.) pentru susținerea unei schimbări de orice fel;
- 3.realizarea unui jurnal de reflecție care să valorifice experiențele istorice diferite oferite de acțiunea personalităților/ grupurilor în contexte istorice, politice, economice variate.

Competență specifică 2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte**Exemple de activități de învățare:**

- 1.realizarea unor dezbateri asupra unor situații-problemă referitoare la acțiunile personalităților și grupurilor umane;
- 2.elaborarea unui portofoliu digital care să conțină informații diverse despre personalitățile/grupurile umane în anumite perioade istorice;
- 3.utilizarea surselor de informare (tipărite/electronice) în vederea formulării unui punct de vedere în legătură cu contribuția unei personalități sau unui grup la dezvoltarea societății.

Competență specifică 2.6. Utilizarea cunoștințelor și resurselor individuale în realizarea de investigații, de proiecte personale și de grup**Exemple de activități de învățare:**

- 1.Realizarea de investigații pentru întegerea unui fapt/proces/personaj istoric accesând informații din surse istorice diferite și oferite de pe Internet;
- 2.Rezolvarea în echipă a unor proiecte de grup pe o temă dată folosind mijloace digitale;
- 3.Realizarea de activități cu tematică politică prin utilizarea metodelor nonformale (exemplu: „teatru-forum”, „cafeneaua publică”, „photovoice”, „dezbatere academică”).

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ:

2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric

CONTINUTURI ASOCIAȚE:

- *Demografie și economie, ierarhia feudală*
- *Europa romanică și Europa gotică*
- *Statul medieval - Franța*

TIPUL LECȚIEI: de recapitulare și consolidare

METODA DIDACTICĂ INTERACTIVĂ:

Jocul de rol sau învățarea prin dramatizare este o metodă activ-participativă, utilizată încă din Antichitate, în Grecia (secolul IV î. Hr.), aşa cum ilustrează Kolios, în piesa sa de teatru *Gramatic*, unde literele alfabetului sunt prezentate învățăcelor sub forma unor personaje. Această metodă s-a impus în pedagogia contemporană în perioada interbelică și urmărește formarea modului de a gândi, simți și acționa, specific unui anumit statut, dezvoltarea capacitaților empatice, a capacitații de a rezolva situații problematice, verificarea corectitudinii și eficienței comportamentelor formate la elevi și înlăturarea comportamentelor neadecvate.

RESURSE:

-**Portofoliu** realizat de elevi – în lecțiile precedente - pe baza bibliografiei suplimentare, filme/piese de teatru cu caracter istoric (care vor constitui surse de inspirație pentru jocul de rol), laptop și videoproiector pentru asigurarea imaginilor de fundal și a muzicii, recuzita folosită pentru realizarea decorului și elementelor de vestimentație, fișă de lucru pentru realizarea organizatorilor grafici.

EXEMPLIFICAREA UTILIZĂRII METODEI JOCUL DE ROL

1.Organizarea activității:

În vederea dezvoltării competenței vizate, elevii sunt împărțiți în patru grupe, cu două săptămâni înainte de desfășurarea activității de învățare propuse prin metoda jocului de rol. În prima săptămână, fiecare grupă realizează un portofoliu, pe baza bibliografiei suplimentare indicate și a surselor electronice, pe o temă repartizată de profesor, respectiv:

- grupa nr. 1 – *Demografie și economie* (portofoliu cuprinde informații despre evoluție demografică, ocupații, unele, locuințe, vestimentație, alimentație);
- grupa nr. 2 – *Ierarhia feudală* (portofoliu cuprinde informații despre omagiu de vasalitate, categorii sociale, ierarhie feudală, investirea cavalerilor);
- grupa nr. 3 – *Europa romanică și gotică* (portofoliu cuprinde informații despre caracteristicile stilului romanic și gotic, monumente reprezentative, arhitectura romanică și gotică din spațiul românesc);
- grupa nr. 4 – *Franța în secolele V-XII* (portofoliu cuprinde informații despre politica internă, politica externă și viața de curte în timpul lui Carol cel Mare).

			
Sursa: https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/5-lucruri-pe-care-nu-le-stiati-despre-evul-mediu	Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasalitate#/media/File%2C8%99ier:Charles_d'Orl%C3%A3ans.png	Sursa: https://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/catedrala-notre-dame-paris-67484.html	Sursa: https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/carol-cel-mare-asasin-crestin-invingator

După etapa de documentare, de realizare a portofoliului și de vizionare a unor surse istorice în care sunt prezentate filme artistice și documentare/piese de teatru cu caracter istoric, profesorul le indică noua activitate în care vor fi implicate cele patru grupe:

- grupa nr. 1 – un joc de rol în care elevii să ilustreze aspectele economice specifice epocii studiate;
- grupa nr. 2 – un joc de rol în care elevii să ilustreze aspectele sociale specifice epocii studiate;
- grupa nr. 3 – un joc de rol în care elevii să ilustreze aspectele culturale specifice epocii studiate;
- grupa nr. 4 – un joc de rol în care elevii să ilustreze aspectele politice specifice epocii studiate.

Jocul de rol va fi realizat pe baza cunoștințelor acumulate în activitatea de la clasă, a portofoliului și a filmelor artistice și documentare sau pieselor de teatru cu caracter istoric vizionate. În vederea desfășurării cu succes a activității și a înțelegерii sarcinilor de lucru, profesorul stabilește regulile de desfășurare ale jocului de rol și dă exemple de situații care pot fi simulate, în concordanță cu competențele vizate. De asemenea, realizează împreună cu elevii o schiță generală a scenariului, lăsând o mare libertate acestora în ceea ce privește selectarea conținuturilor, alegerea rolurilor și interpretarea în vederea dezvoltării creativității.

Exemple de jocuri de rol ce pot fi simulate:

- O zi din viața unui țăran/nobil/meșteșugar/comerciant (ilustrând ocupațiile acestor categorii);
- Omagiu de vasalitate/Investirea cavalerilor;
- Ghid pentru mănăstirea din Cluny și catedrala Notre Dame din Paris;
- Viața la curtea regelui Carol cel Mare.

2. Desfășurarea activității pe grupe, prin utilizarea jocului de rol

a. Moment organizatoric

La începutul activității, profesorul le reamintește elevilor regulile stabilite în desfășurarea jocului, prezentate în activitatea anterioară, respectiv:

- jocul de rol să aibă la bază documentarea științifică sau/și să fie inspirat dintr-o piesă de teatru/film artistic sau documentar cu caracter istoric;
- pentru transpunerea în scenă a conținuturilor, este recomandată utilizarea vestimentației și muzicii adecvate, improvizarea elementelor de decor scenic, realizarea unor scurte pasaje într-o limbă străină (prin consultarea profesorilor de la alte discipline: educație plastică, educație muzicală, limbi străine);
- fiecare joc de rol să dureze 5-7 minute și să fie implicați toți elevii grupei.

b. Prezentarea jocului de rol

Fiecare grupă prezintă, rând pe rând, jocul de rol pregătit ca temă, având la dispoziție și câteva minute pentru amenajarea scenei. În paralel, elevii celorlalte grupe, completează fișa de lucru în vederea evaluării competenței specifice vizate, respectiv recunoașterea contextului economic, social, cultural, politic.

FIȘĂ DE LUCRU

Aspecte referitoare la context <u>economic</u>, ilustrate în jocurile de rol prezentate	Aspecte referitoare la context <u>social</u>, ilustrate în jocurile de rol prezentate	Aspecte referitoare la context <u>cultural</u>, ilustrate în jocurile de rol prezentate	Aspecte referitoare la context <u>politic</u>, ilustrate în jocurile de rol prezentate
<p>-Principalele ocupații erau agricultura, creșterea animalelor, meșteșugurile și comerțul.</p> <p>- La începutul Evului Mediu, predomina economia închisă.</p>	<p>-Societatea medievală era grupată în jurul celor trei ordine: „cei care luptă”, „cei care se roagă”, „cei care muncesc”.</p>	<p>- Catedralele române au ca element specific arcul sub formă de semicerc, iar cele gotice arcul frânt.</p> <p>- Sculpturile gotice reproduc realitatea, iar cele române sunt alegorice.</p>	<p>- În urma campaniilor militare organizate, Carol cel Mare a unit cea mai mare parte a Occidentului</p> <p>- Carol a reunit la curtea sa pe marii savanți,</p>

	- Vasalii și seniorii aveau obligații reciproce.		formând Academia Palatină.
--	--	--	----------------------------

După finalizarea prezentării jocurilor de rol și completarea fișei de lucru, elevii rezolvă o parte dintre exercițiile de mai jos, formulate de profesorul clasei. Exercițiile nefinalizate în clasă, vor constitui tema pentru acasă.

- Formulați un punct de vedere referitor la evoluția relațiilor sociale și economice din Evul Mediu, aducând un argument istoric în vederea susținerii acestuia.
- Precizați trei învățăminte pe care ar trebui să tragem din studierea relațiilor economice și sociale din Evul Mediu.
- Menționați două cauze care determină o atenție sporită, respectiv scăzută a autoritaților față de conservarea monumentelor istorice.
- Menționați un argument, prin care cetățenii pot stimula creșterea interesului autoritaților față de conservarea monumentelor istorice.
- Imagineați-vă că trăiți în Evul Mediu, că faceți parte dintr-o anumită categorie socială și sunteți nemulțumiti de modul de conducere. Menționați două acțiuni pe care le-ați realiza în vederea schimbării situației existente.

Evaluarea se va realiza pe tot parcursul activității, după următorul barem de notare:

- **Câte 5 puncte** pentru fiecare aspect referitor la contextul menționat (pentru completarea tabelului din fișa de lucru). **40 de puncte**

10 puncte pentru formularea punctelor de vedere/exprimarea atitudinilor;

- **40 de puncte** pentru realizarea jocului de rol, distribuite astfel:

10 puncte pentru selectarea aspectelor economice/sociale/culturale/politice relevante în realizarea jocului de rol;

10 puncte pentru transpunerea în scenă sau contribuția la organizarea echipei sau la realizarea decorului

5 puncte pentru utilizarea limbajului istoric;

15 puncte pentru corectitudinea științifică a informațiilor;

- **10 puncte** din oficiu.

C.S.	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
2.1.	Rezolvă corect toate sarcinile.	Rezolvă sarcina cu mici erori în ceea ce privește utilizarea limbajului istoric în realizarea jocului de rol și transpunerea mesajului în scenă.	Rezolvă sarcina parțial, având dificultăți atât în ceea ce privește utilizarea limbajului istoric, realizarea jocului de rol și transpunerea mesajului în scenă, dar și clasificarea contextului cu ajutorul fișei de lucru.

Recomandări adaptate la diferite nevoi de învățare, cu rol de a sprijini profesorii în construirea învățării remediale pentru categoriile de elevi în risc:

- Elevii care au dificultăți în utilizarea limbajului istoric, vor lucra mai mult cu surse istorice la prima vedere, rezolvând sarcini de tipul: precizarea semnificației noțiunilor istorice, menționarea ideilor principale din text, ilustrarea legăturilor cauzale, formularea de puncte de vedere pe baza textului. Evaluarea se va realiza prin raportarea la standardele naționale, respectiv pentru numire/mentionare/precizare vor primi 2/3 puncte, iar pentru prezentare/formulare de puncte de vedere/ilustrarea legăturilor cauzale 5/7 puncte.
- Elevii care au dificultăți în transpunerea în scenă a conținutului istoric, vor fi implicați în mai multe exerciții similare și vor fi consiliați în vederea dezvoltării încrederii în sine și a abilității de a se exprima liber. Evaluarea se va realiza pe baza criteriilor stabilite, comparabile cu cele

menționate mai sus, prin acordarea unui punctaj mai mare deoarece transpunerea în scenă a unor informații istorice este un exercițiu cu un grad sporit de dificultate.

- Elevii care au dificultăți în clasificarea contextului istoric în funcție de aspectele economic, sociale, culturale și politice, vor lucra mai mult cu surse istorice scrise, dar și audio-vizuale. Evaluarea se va realiza prin utilizarea unor organizatori grafici, fiecare conținut asociat prin utilizarea acestei metode fiind notat cu 2/3 puncte.

Competența generală 2: Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale

Competență specifică:

2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte

Conținut:

Forme de organizare politică în Antichitate

Activitate de învățare:

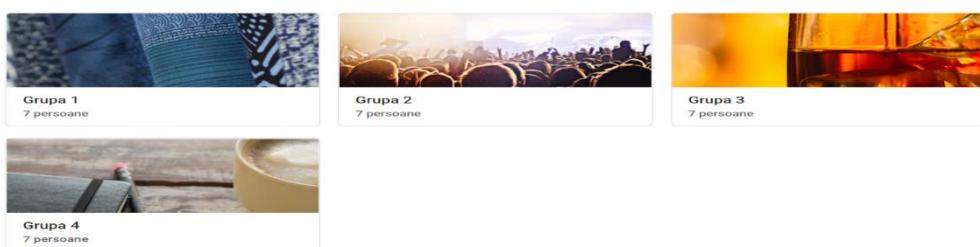
online - elaborarea unui portofoliu digital (activitate pe grupe) privind contribuția unor personalități emblematice ale statelor din antichitate: grupa 1 - Ramses al II-lea, grupa 2 - Traian, grupa 3 - Pericle, grupa 4 – Decebal.

Timp: 4 săptămâni

Mijloace didactice: laptop, tabletă, telefon, conectare la internet, platformă educațională Google Classroom, Google Meet, aplicația Google Drive, materiale educaționale în format digital.

Descrierea activității: Portofoliul, ca metodă de predare-învățare și de evaluare, valorifică și stimulează creativitatea elevilor, favorizează învățarea prin cooperare și implicarea elevului în propria învățare, este o metodă cu care elevii sunt familiarizați din ciclul primar. În varianta digitală, portofoliul contribuie la dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor. Activitatea online poate fi programată pe platforma Google Classroom, Google Meet și va fi structurată pe două etape de lucru:

Etapa I – constituirea celor 4 grupe de elevi și crearea celor 4 spații de lucru pentru fiecare grupă pe drive-urile în comun pe platforma GoogleClassroom.

Profesorul prezintă structura și grila de evaluare a portofoliului digital, care va fi realizat prin completarea materialelor în format electronic, încărcate pe drive-ul fiecărei grupe:

1. Comentariu de film istoric (temă pentru acasă, activitate individuală) – fiecare grupă va primi link-ul filmului pe care îl vor viziona.

Grupa 1 – ”Marea călătorie a lui Ramses al II-lea” <https://www.youtube.com/watch?v=sTj3i45B6BI>;

Grupa 2 – ”Traian – cel mai mare împărat roman” <https://www.youtube.com/watch?v=UKh9JZ73oNQ>;

Grupa 3 – ”Grecia, secretele trecutului” https://www.youtube.com/watch?v=1NgnZ_O5JAA;

Grupa 4 – ”Sarmizegetusa Regia” <https://www.youtube.com/watch?v=4qwIFqghr3o> .

Elevii vor completa o fișă privind contextul istoric (economie, societate, organizare politică, cultură): grupa 1 – Egiptul antic, grupa 2 – Imperiul roman, grupa 3 – Grecia antică, grupa 4 – regatul Daciei.

2. Friza cronologică (format word, pdf sau Prezi) - evenimentele istorice din Egiptul antic în perioada faraonului Ramses al II-lea (grupa 1); evenimentele istorice din Imperiul roman în perioada lui Traian (grupa a 2-a); evenimentele istorice din Grecia antică în perioada lui Pericle (grupa 3); evenimentele istorice din regatul Daciei în perioada lui Decebal (grupa 4).

3.Harta evenimentelor (format word, pdf) – marcarea pe harta tematică a principalelor evenimentele istorice incluse în friza cronologică.

4.Biografia în imagini - Album de 15-20 imagini, fotografii, secvențe video (realizat în format pdf sau Powerpoint) privind viața și activitatea personajului.

5.Fișa de analiză a personajului istoric (formă Word) - Selectați 3 reprezentări artistice semnificative ale personajului istoric și precizați, pentru fiecare imagine selectată tipul sursei (sculptură/ pictură/ mozaic etc) și informațiile pe care le oferă în legătură cu personajul și evenimentele istorice la care a participat (*Ce știu despre context? Ce știu despre eveniment? Ce face personajul? Cum este înfățișat personajul? Ce urmări a avut evenimentul?*)

Sursa 1:

.....

Sursa 2:

.....

Sursa 3:

.....

Ce mesaj ați transmite personajului, dacă ați fi contemporan cu acesta?

.....
.....

6.Autoevaluare – completarea jurnalului reflexiv (format word) pornind de la următoarele întrebări: Cum ai învățat? Îți-a plăcut experiența de învățare? Dacă nu, de ce? Ce dificultăți ai întâmpinat? Cum poți utiliza în viitor această experiență de învățare? Cum îți place să înveți în viitor următoarea unitate de învățare?

Recomandări pentru elevi:

<https://istorie-edu.ro/>

<https://ro.wikipedia.org/>

<https://www.britannica.com/>

<https://www.worldhistory.org/>

<https://www.nationalgeographic.com/>

<https://www.history.com/>

<http://encyclopediaromaniei.ro/wiki>

Etapa a II-a – realizarea activităților pe grupe, pe drive-urile comune, conform proiectării didactice a unității de învățare „Forme de organizare politică în antichitate”.

1 oră – realizarea frizei cronologice, marcarea hărților tematice (activitate pe grupe) și completarea fișei de analiză (activitate individuală).

1 oră – realizarea albumului de imagini (activitate pe grupe) și a jurnalului reflexiv (activitate individuală)

Etapa a III-a – prezentarea portofoliilor (fiecare grupă va prezenta portofoliul încărcat pe dive-ul comun utilizând share-screen), aprecierea și evaluarea portofoliilor pe baza grilei de evaluare, având în vedere următoarele criterii: prezența tuturor elementelor componente la portofoliu, colaborarea în cadrul echipei, corectitudinea informațiilor istorice, gradul de rezolvare a sarcinilor de lucru din fișe, modul de utilizare a resurselor multimedia (documentare, selectarea informației, realizarea sarcinilor de lucru).

Descriptori de performanță:

-**Nivel minim** - Rezolvă sarcina parțial, având dificultăți în finalizarea fișelor de lucru, în identificarea evenimentelor și spațiilor istorice, colaborează puțin și utilizează resursele multimedia pentru documentare. Pentru a atinge acest nivel, elevii trebuie să identifice 1-2 surse, 2-3 evenimente istorice referitoare la personalitatea istorică, să acceseze 2-3 resurse multimedia pentru realizarea sarcinilor.

-**Nivel mediu** - Rezolvă sarcina cu mici erori care țin de utilizarea termenilor istorici, formularea mesajului, colaborează frecvent cu membrii echipei, utilizează resursele digitale pentru documentare și album. Completează corect fișele de lucru individuale, identifică contextul evenimentelor și 1-2 urmări, realizează biografia în imagini, utilizând surse relevante.

-**Nivel maxim** - Rezolvă corect toate sarcinile, își asumă roluri în cadrul echipei, utilizează resursele multimedia pentru informare, documentare și realizarea tuturor sarcinilor de lucru. Portofoliul digital este integral (fișele de lucru individuale și activitățile pe grupe), realizează conexiuni între contextul istoric și acțiunea personalităților, face distincții între tipurile de surse istorice și informația pe care o oferă, utilizează diverse resurse media în rezolvarea sarcinilor de lucru.

Recomandări pentru construirea învățării remediale pentru elevi care se confruntă cu dificultăți de învățare, respectiv cu risc de eșec școlar, inclusiv din perspectiva învățării la distanță/online

- pentru elevii care se confruntă cu dificultăți de învățare, profesorul propune realizarea unor fișe de lucru referitoare la identificarea personalităților istorice pe baza de imagini, secvențe din film istoric;
- în situația când există elevi cu situație de eșec școlar din perspectiva învățării on line, se vor realiza activități de lucru individual pentru nivel minim și mediu.

COMPETENȚA GENERALĂ 3: Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți

Competențe specifice:

3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri

3.2. Utilizarea dialogului intercultural

3.3. Autoevaluarea raportată la valorile grupului

Competența generală „**Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți**“ promovează valori și atitudini care definesc profilul absolventului, respectiv: gândirea critică și reflexivă, asumarea toleranței etnice, religioase culturale, dezvoltarea atitudinilor proactive în viața personală și cea socială etc.

Competențele specifice derivate - *recunoașterea asemănărilor între sine și celălalt, dintre persoane și grupuri, utilizarea dialogului intercultural și autoevaluarea prin raportare la valorile grupului* - oferă posibilitatea proiectării unor contexte de învățare relevante care valorifică experiența de viață a elevilor atât în mediul formal, cât și în cel nonformal și informal. Prin aceste competențe specifice, elevii pot transfera în viața cotidiană capacitate și atitudini care să le faciliteze integrarea socială, dezvoltarea personală și/sau profesională, comunicarea interpersonală, assertivitatea și empatia.

Conținuturile asociate formării/dezvoltării acestor competențe specifice reprezintă decupajele didactice/tematice relevante pentru domeniul de studiu ales, asigură baza informațională pentru exersarea/dezvoltarea abilităților și formarea atitudinilor și se regăsesc în : *Popoare și spații istorice; Oamenii, societatea și lumea ideilor; Religia și viața cotidiană, Relațiile internaționale*. Acestea sunt organizate cronologic și tematic, respectând principiile disciplinei istorie: reprezentarea spațială și temporală, relația cauză-efect, contextualizarea, diversitatea, structuralismul.

Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți facilitează proiectarea unui demers curricular/didactic bazat pe continuitate, interdisciplinaritate, colaborare și comunicare. Corelațiile/legăturile cu alte discipline/arii curriculare permit aplicarea cu succes a strategiilor creative și analogiilor și conduc spre rezultate comune ale învățării, cu relevanță directă și pentru: literatură, artă, religie, consiliere și dezvoltare personală, discipline socio-umane.

Dezvoltarea celor trei competențe specifice derivate se bazează pe identificarea nevoilor de învățare ale elevului, fapt ce permite acordarea de sprijin individualizat, iar rezultatele pot genera elemente de progres și la nivelul altor discipline. Activitățile de învățare propuse configurează un model de proiectare, gândire și învățare propice dezvoltării gândirii critice și integrării creative a informațiilor și conceptelor de natură cognitivă și afectiv comportamentală. Activitățile de învățare asociate permit evocarea analitică a faptelor/evenimentelor/proceselor istorice, dar facilitează și înțelegerea informației, reflectia critică asupra cunoștințelor dobândite și asigurarea transferului în viața cotidiană a elevilor.

Competența generală 3: Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți

Competență specifică 3.1.: Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri

Exemple de activități

- analiza comparativă a două sau mai multe civilizații care s-au influențat reciproc, prin utilizarea unor organizatori grafici, a diagramei Venn sau a tehniciilor de învățare specifice disciplinei;
- alcătuirea planului unui proiect individual sau de grup pe baza surselor ce surprind diversitatea socio-culturală din diferite spații și perioade istorice;
- realizarea de postere/fișe biografice, cronologice, tematice referitoare la un eveniment/proces/personaj istoric utilizând formatul storyboardthat.com sau al oricărei aplicații digitale.

Competență specifică 3.2.: Utilizarea dialogului intercultural

Exemple de activități

- alcătuirea planului unei dezbateri pe baza unor termeni, concepte sau opinii din domeniul interculturalității;
- analiza din perspective multiple a unui fapt/proces/personaj istoric pe baza unor surse;
- realizarea unei pagini de jurnal scrise/virtuale a „călătorului în timp” utilizând relatari contemporane ale unor evenimente/procese/personaje istorice.

Competența specifică 3.3 : Autoevaluarea raportată la valorile grupului

Exemple de activități

- elaborarea unui plan de investigație care să sprijine învățarea autonomă;
- întocmirea unei liste a achizițiilor informaționale și reflexive formulate în urma experiențelor de învățare individuală și de grup;
- utilizarea metodelor/instrumente de autoevaluare specifice disciplinei, în diferite contexte de învățare.

Competența generală 3: Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți

Competența specifică:

3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri

Conținut asociat:

Marile religii

Exemplificarea unei activități de învățare:

Metodă/tehnică didactică interactivă:

Pentru formarea acestei competențe se poate utiliza metoda „**ȘTIU, VREAU SĂ ȘTIU, AM ÎNVĂȚAT**”. Metoda se aplică individual, în perechi sau grupuri mici și presupune completarea unui tabel cu trei coloane. În prima coloană sunt notate informațiile pe care elevii le cunosc despre tema care urmează a fi discutată. Coloana a doua conține întrebările elevilor despre informațiile de care nu sunt siguri. Pentru a completa a treia coloană, elevilor li se cere să citească un text suport. După lectură, aceștia revin asupra întrebărilor formulate anterior, verifică la care dintre ele au găsit răspunsuri și le notează în coloana a treia.

Elevii sunt chestionați asupra informațiilor găsite în text, în legătură cu care nu au formulat întrebări la început; și acestea pot fi notate în ultima coloană. Pentru întrebările rămase fără răspuns profesorul indică elevilor surse suplimentare, iar acestea pot fi folosite ca punct de plecare pentru investigațiile ulterioare¹. Metoda pornește de la premsa că informația anterioară a elevului trebuie luată în considerare atunci când se predau noile informații și valorifică experiența sa de viață.

Resurse: surse web, resurse digitale, fișă de lucru strucurată

Resursa de timp: 50 minute

Exemplificarea utilizării metodei/tehnicii:

Pregătirea pentru învățare - discuția dirijată:

Profesorul lansează întrebări precum *Care sunt marile religii ale lumii?*

Ce știm despre fiecare dintre cele menționate?

Concluzia discuției dirijate conduce spre subiectul ales ca material de studiu pentru exemplificarea metodei, respectiv *Marile religii ale lumii*

Profesorul prezintă metoda de lucru, desenând pe tablă un tabel cu următoarele coloane, cerându-le elevilor să-l transcrie:

Știu	Vreau să știu	Am învățat
Îmi amintesc că.... Știu/cred că știu despre Am auzit/citit/văzut un/o ...	Unde? Când? Ce/care? De ce? Cine?	Cel mai interesant lucru mi s-a părut M-a surprins faptul că.... Am descoperit că ... Nu am aflat încă...

¹ Mihai Manea, Eugen Palade, Nicoleta Sasu, *Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică: demersuri didactice inovative*, București, Educația 2000+, 2006, p. 32.

Sarcinile de lucru pentru elevi (individual sau în grupuri mici):

1. Gândește-te la situațiile în care ai întâlnit sau ai folosit informații care au legătură cu această temă. Notează în prima coloană a tabelului ceea ce ȘTII deja despre marile religii ale lumii, completând spațiile libere cu informațiile corespunzătoare.

Timp de lucru: 5-7 minute; fiecare elev notează 3 informații

2. Prezintă unui coleg răspunsurile tale și compară-le! Dacă informațiile sunt diferite, grupează-le pe cel puțin 2 categorii sau subcategorii!

Timp de lucru: 5-7 minute; elevii discută în perechi, compară răspunsurile și selectează informația pe categorii sau subcategorii.

3. Comunică profesorului cunoștințele pe care le ai deja în legătură cu tema pusă în discuție și realizează împreună cu acesta o listă sintetică ce va fi notată apoi pe tablă!

Timp de lucru: 5 minute – activitatea frontală de brainstorming este dirijată de profesor care oferă explicații suplimentare (dacă este cazul), facilitează înțelegerea și îndreaptă atenția elevilor spre alte informații relevante, dar încă nedescoperite.

4. Dacă ai reușit să te familiarizezi cu tema dată, treci la pasul următor: formulează 3 întrebări despre acele aspecte care încă nu-ți sunt suficient de clare sau care îți-au stârnit curiozitatea pe parcursul discuțiilor. Notează întrebările în coloana din mijloc – VREAU SĂ ȘTIU – respectând tehnică formulării unei întrebări corecte;

Timp de lucru: 5-7 minute; se completează minim 3 întrebări pentru fiecare elev; iar în formularea lor, elevii pot utiliza tehnică celor 5 întrebări, după modelul dat.

5. Prezintă profesorului întrebările pe care le ai deja în legătură cu tema pusă în discuție și realizează împreună cu acesta o listă sintetică ce va fi notată apoi pe tablă, în coloana din mijloc.

Timp de lucru: 5 -7 minute - activitatea frontală de brainstorming este dirijată de profesor care sprijină elevii în formularea corectă a întrebărilor și realizează împreună cu aceștia sinteza celor mai relevante interrogații, în acord cu tema pusă în discuție.

6. Acordă-ți câteva minute pentru o lectură plăcută! Citește textul suport indicat de profesor și verifică la care dintre întrebările formulate anterior ai găsit răspunsuri în text. Cele identificate le poți nota în ultima coloană – AM ÎNVĂȚAT. Cele încă neidentificate te pot motiva să continui investigația. Nicio întrebare nu rămâne fără răspuns!

Timp de lucru: 10- 15 minute; elevii pot consemna și alte informații descoperite în text în legătură cu care nu au formulat întrebări la început; în acest caz, se pot utiliza afirmațiile predefinite din respectiva coloană. Dacă unele dintre întrebări au rămas fără răspuns, acestea pot fi folosite ca punct de plecare pentru alte investigații viitoare. Profesorul poate sugera și el o astfel de întrebare, care să permită elevilor să reflecteze asupra conceptului de "ciocnire a civilizațiilor" și a modului în care acesta este receptat în lumea contemporană.

ANEXA

Fișe suport

Sursa A.

IUDAISM

"Iudaismul este prima dintre marile religii monoteiste care preced creștinismul și islamismul. Istoria sa își are rădăcinile în cele ale poporului evreu. Principalele etape sunt: apelul pe care Dumnezeu îl face către Avraam, ieșirea din Egipt sub conducerea lui Moise și legămantul cu poporul evreu pe muntele Sinai; așezarea în Palestina a descendenților lui Avraam și domniile lui David și Solomon; Profetii și exilul în Asiria și Babilon; războiul cu romanii urmat de Diaspora. Aceste ultime două evenimente au consolidat unitatea iudaismului iar distrugerea templului din Ierusalim au întărit și mai mult adeziunea poporului evreu la Legămantul lui Moise.

Pentru evrei Legea este fundamentală în dublu sens: scrisă (Biblia ebraică sau Torah) și cea orală (Mishna - o compilație de tratate și comentariile acestora, elaborate de școala mesopotamiană și cea palestiniană, care conțin Talmudul)." (Larousse, Dicționar de civilizație musulmană)

Sursa B

CREȘTINISM

"Isus Cristos din Nazaretul Galileii, născut la începutul erei de față și răstignit, potrivit tradiției, în primăvara anului 33, stă în centrul religiei creștine. Viața și scurta lui apariție de Mesia sunt descrise de

Evanghelii. Isus al Evangeliilor este fiul Mariei, soția dulgherului Iosif. După ce a fost botezat de Ioan Botezătorul, un profet ucis ulterior de regele Irod, Isus începe să predice și să facă minuni. Creștinismul este considerat o religie a păcii.² (Mircea Eliade, Ioan Culianu, Dicționar al religiilor”, Editura Humanitas, București, 1990)

Sursa C

ISLAM

”Această religie a adoptat mitologia și dogma religiilor îndelungate ale creștinismului și iudaismului. Islamul este o religie cu propriile sale principii și dispoziții fundamentale care se bazează pe Sunnah și Coran. Principiile Islamului sunt expuse în „Stâlpii credinței”, care sunt în același timp ideile sale dogmatice principale:

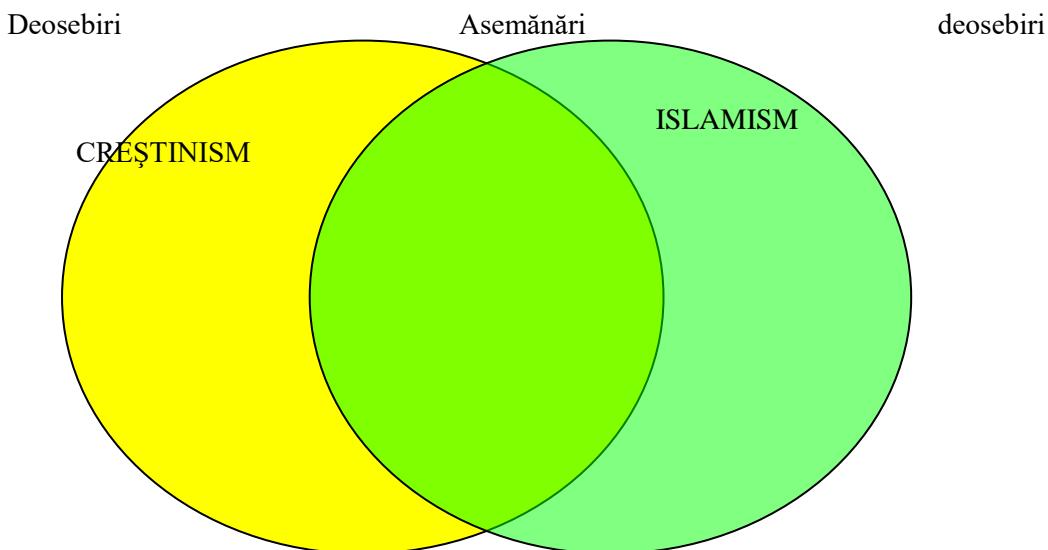
1. Mărturisirea de credință: „Este un singur Dumnezeu adevărat (Alah) și Mahomed este Mesagerul (Profetul) lui Dumnezeu.”
2. Rugăciunea: în fiecare zi trebuie rostite cinci rugăciuni.
3. Dărnicia: trebuie să dăruieste săracilor, pentru că totul vine de la Alah.
4. Postul: pe lângă postul ocasional, toți musulmanii trebuie să postească în timpul sărbătorii Ramadanului (luna a nouă în calendarul islamic).
5. Hadjul: pelerinajul la Mecca (Makka) ar trebui făcut cel puțin o dată în timpul vieții (în timpul lunii a douăsprezecea din calendarul islamic).

Aceste cinci dogme, cadrul ascultării pentru musulmani, sunt luate în serios și în mod literal. Intrarea unui musulman în paradiș depinde de ascultarea de acești cinci stâlpi.” (Larousse, Dicționar de civilizație musulmană)

Modalitatea de evaluare/autoevaluare: Fișă de lucru - diagrama VENN

Fișa de lucru

1. Precizați, trei elemente comune iudaismului, creștinismului și islamului. **3 puncte**
2. Menționați, pe baza diagramei Venn 3 asemănări și 3 deosebiri dintre creștinism și islamism. **6 puncte**

Barem de evaluare și notare pentru Fișa de lucru pentru C.3.1

1. Se acordă câte **1 punct** pentru fiecare răspuns corect; exemplu: religii monoteiste, existența unor figuri profetice, grijă pentru aproapele aflat în dificultate etc. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/mentionare sau în enunț)
2. Se acordă câte **1 punct** pentru precizarea fiecărei asemănări corecte: sunt religii monoteiste; ambele religii au la bază existența unor cărți sfinte: pentru islam: Coranul, pentru creștinism: Biblia; ambele religii au un oraș sfânt: pentru creștini Ierusalimul, pentru islam: Mecca,

² (Mircea Eliade, Ioan Culianu, Dicționar al religiilor”, Editura Humanitas, București, 1990)

Se acordă câte **1 punct** pentru precizarea oricărei deosebiri între cele două religii;

- exemple: creștinismul o religie a iubirii, islamul- o religie a acțiunii, înțemeietorul creștinismului este Isus, înțemeietorul islamului este Mahomed, în islam e interzisă reprezentarea figurilor umane în moschei; islamul nu susține existența Sfintei Treimi, deci ei nu îl consideră pe Iisus fiul lui Dumnezeu etc.

Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/mentionare sau în enunț)

Descriptori de performanță:

Descriptorul	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
Definirea termenilor/conceptelor specifice temei	Definește corect toți termenii și toate conceptele specifice temei, oferind exemple personale sau de grup	Definește parțial corect minim 2 termeni sau concepte specifice, fără exemple personale/de grup	Definește vag un termen/concept specific, fără alte informații suplimentare
Identificarea asemănărilor/deosebirilor evidente	Identifică corect asemănările și deosebirile solicitate, făcând corelații și analogii	Identifică corect minim 2 asemănări, respectiv deosebiri, fără nicio analogie sau comparație	Identifică parțial corect câte o asemănare, respectiv deosebire
Acceptarea diferențelor individuale și de grup, prin raportare la propria persoană	Acceptă diferențele dintre sine și celălalt, cu individualizarea caracteristicilor propriei persoane	Acceptă diferențele dintre sine și celălalt, cu individualizarea unei caracteristici personale	Acceptă parțial diferențele dintre sine și celălalt, fără nicio individualizare a caracteristicilor propriei persoane

Recomandări adaptate la diferite nevoi de învățare, cu rol de a sprijini profesorii în construirea învățării remediale pentru categoriile de elevi în risc:

Metodă/tehnica didactică interactivă: Povestea...fără sfârșit

Metoda aleasă face parte din categoria metodelor activ-participative, care stimulează creativitatea și valorificarea experienței personale a elevului; aplicarea acesteia are în vedere următoarele etape: alegerea/selectarea unui studiu de caz, poveste/legendă; prezentarea/expunerea respectivei lecturi elevilor (parțial, fără final); provocarea lansată elevilor de a continua povestea, imaginându-și un final al acesteia. Activitatea se poate desfășura și pe grupe, fiecare dintre acestea își expune finalul imaginat. Se discută apoi frontal asemănările, deosebirile dintre variantele propuse de elevi, motivele pentru care au apărut acestea, analogiile create cu tema pusă în discuție și cu alte situații similare din viața de zi cu zi.

Resurse: surse web, resurse digitale, fișă de lucru;

Resursa de timp: 50 minute

Exemplificarea utilizării metodei/tehnicii:

LEGENDA SFÂNTULUI NICOLAE

”Era un om sărac care avea trei fete. Bărbatul era atât de sărac, încât nu avea suficienți bani pentru o zestre, aşa că fiicele sale nu se puteau căsători. Într-o noapte, Nicolae a aruncat în secret o pungă plină cu aur, pe hornul casei lor. Aceasta a căzut într-un ciorap care fusese atârnat la foc pentru a se usca. Cu banii astfel primiți, bărbatul avea asigurată zestrea necesară pentru căsătoria primei fete. Acest lucru s-a repetat apoi cu cea de-a doua fiică. În cele din urmă, hotărât să descopere persoana care i-a dat banii, tatăl s-a ascuns în secret lângă foc în fiecare seară pentru a-l surprinde pe binefăcătorul său, Nicolae. Când a fost descoperit, acesta...”

(*Selecție de legende și povestiri din întreaga lume, Interpretare – Claudia Lungu, disponibilă pe site-ul <https://afostodata.net/legenda-lui-mos-nicolae-2>)*

Sarcini de lucru pentru elevi:

- Imaginează-ți un sfârșit al acestei legende. Formulează un răspuns în maxim 5 rânduri.
- Numește un alt context în care ai auzit/ai citit despre acest personaj.

3. Descoperă alte 2 informații despre Sfântul Nicolae, identificate în alte surse (tipărite sau online).
4. Formulează o dorință pentru Moș Nicolae și împărtășește-o unui coleg/ă. Poți ilustra dorința aleasă și printr-un desen/imaginie.

Modalitatea de evaluare: observația sistematică a comportamentului elevului

Instrumentul de evaluare: Lista de control/verificare

Lista de control/verificare

Nume _____ Clasa _____

Criteriul/Aspectul vizat	Grad de realizare			OBS
	DA	NU	PARTIAL	
A urmat instrucțiunile date				
A interacționat cu colegul de bancă/grupă				
A lecturat materialul informativ și a formulat idei/intrebări				
A finalizat sarcina/sarcinile de lucru				

COMPETENȚA GENERALĂ 4: Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii

Competențe specifice:

4.1. Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul unei dezbatere

4.2. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate

Competența generală 4, *Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii*, urmărește ca elevii să fie capabili să analizeze opere culturale, să le încadreze corect în timp, identificând apartenența la un curent artistic sau de găndire. Elevii vor descoperi valorile împărtășite de autori și le vor compara cu propriile valori.

Competențele legate de exprimarea opiniei despre opere artistice și argumentarea ideilor exprimate sunt legate în măsură redusă de conținuturi fixe, elevii putând utiliza cu ușurință aceste competențe în contexte noi. Este de preferat organizarea unor dezbatere pe marginea operelor culturale și a valorilor trecutului. Se recomandă alocarea unui timp suficient pentru o bună documentare, pentru susținerea propriu-zisă a dezbaterei, pentru evaluare și feedback. Elevii învață să abordeze într-o manieră științifică, riguroasă orice operă culturală pe care o analizează, să folosească instrumente de cercetare, să caute informații din mai multe surse și să exprime propriile opinii argumentate.

Aprecierea valorilor trecutului prin raportare la actualitate este utilă elevilor deoarece ajută la înțelegerea mai bună a evenimentelor și perioadelor studiate. Dar analiza valorilor trecutului duce și la o conștientizare a propriilor valori și atitudini și consolidarea lor.

Competența generală 4: Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii

Competență specifică 4.1.: Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul unei dezbatere

Exemple de activități de învățare:

- a) Descoperirea caracteristicilor specifice goticului prin utilizarea resurselor accesibile online;
- b) Compararea stilurilor arhitectonice medievale și formularea unui punct de vedere argumentat referitor la complexitatea acestor monumente ;
- c) Elaborarea unui suport de ghidaj cultural pentru prezentarea unui monument istoric folosind resurse bibliografice și digitale.

Competență specifică 4.2.: Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate

Exemple de activități de învățare:

- a) Susținerea unor opinii despre o operă artistică, în cadrul unei dezbatere;
- b) Descoperirea într-un muzeu a unor caracteristici comune ale operelor de artă care reflectă valori ale epocii în care au fost realizate;
- c) Compararea valorilor societății moderne cu valorile lumii ateniene/spartane din Antichitate.

Competența generală: Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii

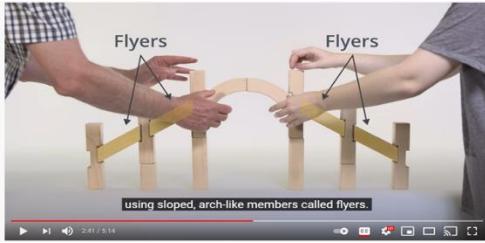
Competență specifică 4.1.: Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul uneidezbatere

Conținut asociat: *Civilizația medievală. Goticul*

Metodă/tehnică didactică interactivă: învățarea prin descoperire. Metoda învățării prin descoperire vine să tempereze excesul metodelor verbale și presupune o activitate independentă, dirijată a elevului pentru dobândirea unor cunoștințe/ competențe pe baza unor surse diverse de informații. Elevii sunt confruntați cu o situație problemă pentru rezolvarea căreia sunt invitați să prelucreze, să asimileze și să folosească rațional cunoștințe, instrumente, informații diverse. Metoda se poate folosi cu succes la descoperirea, reconstituirea și explicarea fenomenelor istorice fiind un mod de învățare care îmbină armonios cunoașterea cu acțiunea.

Resurse: - timp :50 minute ;

- YouTube : [Link 1](#) (5 minute) ; [Link 2](#) (5 minute) - materiale video cu informații despre arhitectura gotică;

- Harta istorică a Europei medievale ;
- Gombrich, Ernst, *Istoria artei*, ART, Bucureşti 2020 (Capitolul 9 - *Biserica militantă* și Capitolul 10 - *Biserica triumfătoare*)

Exemplificarea utilizării metodei *Învățarea prin descoperire*

Activitatea de învățare este imaginată ca parte a unui sir de secvențe didactice construite după același scenariu didactic/tipar (romanicul, goticul, arhitectura medievală românească). Conținuturile selectate vor permite elevilor să dobândească cunoștințe și să dezvolte competențe utile pe parcursul întregii vieți. Observarea unui monument istoric, integrarea lui într-un curent artistic, exprimarea unui punct de vedere și aprecierea valorii acestuia în contextul cultural trecut și prezent sunt beneficiile unui asemenea demers didactic. Pe parcursul activității sunt parcurse mai multe etape:

- 15 minute- introducerea conținuturilor și a noțiunilor istorice prin intermediul unor secvențe digitale (în funcție de specificul clasei/grupului de elevi și în acord cu gradul de digitalizare și de acces la internet);
- profesorul -creează contextul de învățare prin utilizarea hărții istorice a Europei medievale și prin apelul la bibliografie. Se lecturează un scurt material pentru a pregăti secvența de învățare:

„Nu este deloc ușor să ne imaginăm astăzi tot ce reprezenta o biserică pentru oamenii din acele timpuri îndepărtațe [...] . Biserica era deseori singura clădire din piatră pe o rază de câțiva kilometri, singurul edificiu important al unei întregi regiuni, iar clopotnița ei îi ghida de departe pe călători.”

(Gombrich, Ernst, *Istoria artei*)

-introduce situația problemă a cărei soluție trebuie descoperită de elevi prin activitatea de învățare: *constructorii bisericilor gotice doreau să obțină edificii mai înalte și mai luminoase la interior în raport cu bisericile românice. Credeți că au reușit?*

- rulează materialul video și îl însoțește cu informații suplimentare;
- elevii urmăresc materialul video suport, observă caracteristicile goticului, inovațiile în raport cu romanicul, fac comparații și descoperă elementele care au dus la aspectul bisericilor gotice (bolțile ogivale, arcul frânt, contraforții dublați de arce butante, vitraliile etc)

- 20 minute -completarea unei fișe de lucru:

Clasa _____	Numele elevului _____
Arhitectura gotică	
Categorii de informații istorice	Elemente/caracteristici identificate
<i>Cronologie istorică</i> Precizați secolul în care apare arhitectura gotică. Mentionați perioada istorică în care se manifestă arhitectura gotică.	

<p><i>Geografie istorică</i> Precizați spațiul istoric de apariție a stilului gotic. Enumerați trei spații istorice de răspândire a stilului gotic.</p>	
<p><i>Caracteristici/particularități arhitecturale</i> Precizați cinci elemente caracteristice construcțiilor gotice, observate în imaginile prezentate/descrise. Formulați un punct de vedere referitor la consecințele utilizării soluțiilor constructive identificate asupra aspectului final al construcției.</p>	
<p><i>Terminologie istorică</i> Alcătuți o listă cu noțiuni noi și grupați-le pe categorii: arhitectură, arte decorative, simboluri religioase</p>	
<p><i>Valori și atitudini</i> Imaginați-vă că puteți călători în timp pentru a vizita șantierul unei catedrale gotice. Ce aprecieri ați transmite constructorilor din perspectiva unui european din secolul al XXI-lea? Ce recomandări ați face?</p>	

c) *15 minute-evaluarea competenței 4.1*
Pentru evaluarea curentă profesorul apreciază felul în care fiecare elev completează fișa de lucru prin aplicarea descriptorilor de performanță (3 reprezintă nivelul înalt de performanță).

Categorie evaluată	Competență specifică vizată	Nivelul de performanță		
		3	2	1
Contextul istoric (timp, spațiu, conexiuni)	C.S 4.1	Plasarea în succesiune corectă a stilurilor arhitecturale studiate. Înțelegerea evoluției cronologice a curentelor artistice în zone geografice diferite.	Asocierea stilurilor arhitecturale cu o anumită perioadă istorică. Identificarea unui spațiu istoric în care s-a răspândit un anumit stil artistic.	Recunoașterea unor repere cronologice într-un text istoric.
Caracteristici (încadrarea într-un curent artistic, elemente specifice, noțiuni specifice, comparația între diferite opere artistice)	C.S 4.1	Încadrarea corectă a unui monument într-un stil artistic și argumentarea alegerii prin apelul la noțiunile specifice. Compararea unor monumente care aparțin unor stiluri artistice diferite și analizarea elementelor de continuitate și a deosebirilor dintre acestea.	Asocierea caracteristicilor constructive ale unui monument cu un anumit stil artistic. Utilizarea unor noțiuni specifice pentru a descrie un monument arhitectural. Exprimarea unui punct de vedere fără evidența legătură cauzală între	Identificarea stilurilor arhitecturale specifice perioadei. Precizarea unor elemente constructive în asociere cu un stil arhitectural.

		<p>Descrierea particularităților dezvoltate de construcțiile medievale în cadrul același stil în funcție de dispersia geografică.</p> <p>Formularea unui punct de vedere argumentat.</p> <p>Evidențierea relației de cauză-efect între elementele constructive caracteristice goticului și forma finală a construcției.</p>	<p>elementele constructive și forma finală a construcției</p>	
Valori și atitudini	C.S 4.1	<p>Aprecierea argumentată a semnificației unui monument istoric.</p> <p>Exprimarea unui punct de vedere argumentat referitor la semnificația culturală a unui monument istoric</p> <p>Interpretarea simbolurilor puse în circulație prin intermediul monumentelor istorice analizate .</p>	<p>Exprimarea unei opinii despre semnificația unui monument arhitectural.</p> <p>Recunoașterea simbolurilor folosite de artiștii medievali în diferite părți ale construcțiilor.</p>	<p>Recunoașterea unor simboluri specifice artei medievale.</p>

Recomandări adaptate la diferite nevoi de învățare, cu rol de a sprijini profesorii în construirea învățării remediale pentru categoriile de elevi în risc:

Lipsa materialului video/conexiunii la internet este suplinită prin apelul la surse clasice și prin furnizarea unor printuri relevante (imagini ale unor catedrale gotice care să surprindă elementele caracteristice: arcul frânt, bolțile ogivale, vitraliile, arcele butante etc.). Contextul este explicat prin intermediul textului istoric (selecții din Gombrich, Ernst, *Istoria artei*, ART, București 2020 ,Capitolul 9 - *Biserica militantă* și Capitolul 10 - *Biserica triumfătoare*). Fișa de lucru va fi adaptată pentru a putea fi completată prin apelul exclusiv la materialul bibliografic utilizat ca sursă.

COMPETENȚA GENERALĂ 5: Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehniciilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

Competențe specifice:

5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală

5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice

5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric

5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice

5.5. Construirea de sinteze tematice

5.6. Investigarea unui fapt istoric

Critica surselor istorice face parte din alfabetul scrierii istoriei. Documentul scris reprezentă principala sursă istorică, la care s-au alăturat, în funcție de subiect, sursele arheologice, numismatice, etnografice etc. Din ce în ce mai mult, surselor istorice tradiționale, considerate esențiale, li se alătură cele mai puțin exploataate în trecut (filmul documentar sau artistic, jurnalul de actualitate, interviul, talk-show-ul radio-tv, internetul, CDROM –ul și.a.).

Deoarece nici o sursă scrisă nu este infailibilă, se impune analizarea acesteia din mai multe perspective. Prin urmare, pentru o analiza critică a unei surse istorice, elevii trebuie să aibă în vedere: contextul elaborării sursei, datarea, emitentul, scopul, mesajul și efectul. Pentru o viziune cât mai aproape de realitate despre un eveniment istoric este necesar să folosim mai multe surse istorice. Analiza surselor este un mijloc de educare a gândirii critice, prin care se dobândește o multitudine de competențe.

Competențele specifice pornesc de la înțelegerea mesajului, construirea de afirmații, formularea de concluzii și ajung la utilizarea coordonatelor spațiale și temporale, crearea de analize comparative, sinteze tematice, investigare, acestea antrenând procesele superioare ale gândirii, contribuind la dezvoltarea personală și la integrarea socială.

Activitățile de învățare propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gădere, la cultivarea spiritului tolerant, antrenând gădirea prospectivă prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbării. Totodată, metodele și tehnicele specifice istoriei pentru rezolvarea de probleme contribuie la dezvoltarea atitudinilor proactive în viața personală și cea socială și la relaționarea pozitivă cu celalți.

Totodată, este foarte important ca sursele selectate de către profesor să fie relevante nu numai din perspectiva faptelor istorice la care fac referire, ci mai ales din perspectiva limbajului accesibil, al adecvării la nivelul de vîrstă și dezvoltare cognitivă, și al utilității pentru formarea competențelor vizate.

Competență generală 5: Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehniciilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

Competență specifică 5.1.: Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală

Exemple de activități de învățare:

- Formularea unei opinii referitoare la rolul unei personalități/impactul unui eveniment utilizând informații oferite de sursele istorice.
- Interpretarea surselor vizuale (două imagini referitoare la același eveniment analizate comparativ).
- Realizarea de proiecte pornind de la interviuri pe teme precum: tradiții și sărbători, eroi locali, arhitectură, biografia unei personalități, istorie orală (basme, zicători, povestiri).

Competență specifică 5.2.: Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice

Exemple de activități de învățare:

- Identificarea în surse a termenilor care descriu viața socială/politică/religioasă/economică.
- Analiza contextuală a unui document și completarea unei fișe de observație
- Redactarea unui eseu referitor contribuția unei personalități într-un domeniu din viață: politică/culturală/religioasă/socială.

Competență specifică 5.3.: Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric

Exemple de activități de învățare:

- Argumentare referitoare la influența elementelor geografice asupra unui eveniment istoric utilizând informații din surse
- Analiză de text istoric cu cerințe referitoare la utilizarea coordonatelor temporale și spațiale referitoare la un subiect istoric
- Utilizarea mijloacelor cartografice (harta mută, harta interactivă etc.) pentru a evidenția descrierea/succesiunea/evoluția unor fapte sau procese istorice

Competență specifică 5.4.: Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice

Exemple de activități de învățare:

- Realizarea unor axe cronologice/ afișe, postere, pagină web, flyere care să surprindă evoluția politică, socială, culturală, religioasă din diferite epoci istorice (se pot folosi și aplicații digitale), în vederea evidențierii unei continuități sau a unei evoluții care să permită înțelegerea modului în care societățile evoluează în timp.
- Alcătuirea unor diagrame prin care să fie ilustrate asemănările și deosebirile dintre diferite modele de organizare politică, religii, stiluri arhitectonice.
- Realizarea unei ”bânci de surse digitale” care să conțină hărți interactive, texte istorice sau materiale video, pe baza cărora să fie analizate comparativ diferite aspecte referitoare la viața politică/socială/culturală/religioasă

Competență specifică 5.5.: Construirea de sinteze tematice

Exemple de activități de învățare:

- Utilizarea perspectivelor multiple oferite de surse istorice diferite în prezentarea unui eveniment istoric
- Realizarea unui eseу structurat pe baza unui plan de idei, folosind surse istorice diferite/ realizarea unui eseу istoric pornind de la cuvinte cheie, compunere, afiș, organizator grafic
- Realizarea și susținerea unei prezentări folosind instrumentele digitale

Competență specifică 5.6.: Investigarea unui fapt istoric

Exemple de activități de învățare:

- Realizarea pe echipe a unei investigații pe baza surselor istorice cu o temă dată
- Elaborarea pe echipe a unor proiecte istorice transdisciplinare, plecând de la un eveniment/proces istoric.
- Identificarea pe baza observației directe a unui izvor istoric (monedă, monument, vestigii antice, elemente de îmbrăcăminte, încălțăminte, statui, elemente funerare) a elementelor componente, a utilității și a semnificației

Competență generală 5:

Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehniciilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

Competență specifică 5.5: Construirea de sinteze tematice

Conținut asociat: Țările Române și statele vecine în Evul Mediu

Probleme de atins: relații comerciale și politico-militare în timpul domnitorilor Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul

Metodă/tehnică didactică interactivă: Proiectul

Metoda proiectului presupune o activitate de învățare centrată pe elev, în acțiunea lui individuală, autonomă și, în același timp, în cooperare cu o echipă. Conexiunile proiectului cu viața reală sunt esențiale pentru a asigura un context de învățare util și pentru a-i pune pe elevi în contact cu un public real în momentul prezentării rezultatelor proiectului; de asemenea, contactul, mijlocit de tehnologie, cu comunitatea altor elevi, chiar cu experți și specialiști, poate genera o motivație în plus implicării și asumării rolului într-un proiect.

Avantajele utilizării proiectului sunt:

- pot fi implicați și sprijiniți simultan elevi cu stiluri diferite de învățare și cu diferite tipuri de inteligențe, ceea ce permite valorificarea complementară a resurselor umane într-o echipă.
- încurajarea gândirii critice
- creșterea stimei de sine
- îmbunătățirea atitudinii cu privire la învățare

- asumarea responsabilității
- dezvoltarea unor abilități referitoare la rezolvarea de probleme, colaborarea și comunicarea
- dezvoltarea spiritului de echipă și valorizarea fiecărui membru.

Metoda proiectului presupune parcurgerea unor etape:

1. Etapa de pregătire a proiectului:

- tema proiectului;
- resursele necesare pentru realizarea proiectului;
- organizarea grupelor și împărțirea rolurilor
- graficul activităților de proiect (diagrama Gant)
- prezentarea produselor finale
- modalitatea de evaluare (grila de evaluare)

2. Etapa de realizare a proiectului

- Desfășurarea activităților conform responsabilităților asumate;
- Monitorizarea de către profesor a activității elevilor.
- Prezentarea produselor finale

3. Etapa de evaluare

- Completarea grilei de evaluare
- Interevaluare

Exemplificarea utilizării metodei:

Multiperspectivitatea în istorie- Mihai Viteazul

1. Profesorul propune realizarea unui proiect cu această temă, plecând de la următoarele materiale/ activități suport:

- Mihai Viteazul-Istoria cu Virgil@TVR https://www.youtube.com/watch?v=CdGQR5_eH78
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/de-ce-avem-nevoie-de-mihai-viteazul>
- https://ro.wikisource.org/wiki/Rom%C3%A2ni_supt_Mihai-Voievod_Viteazul:_C%C4%83lug%C4%83renii
- <https://istoriiregasite.wordpress.com/tag/mihai-viteazul/>
- Legende:<http://bibliotecaascunselorcomori.blogspot.com/p/legende-despre-mihai-viteazul.html>
- Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul <https://www.youtube.com/watch?v=U88FRxrN7gY>
- Paşa Hassan*, George Coşbuc https://www.versuri.ro/versuri/george-cosbuc-pasa-hassan-_c317.html#
- Consultarea bibliografiei tematice din biblioteca școlii

2. Profesorul organizează patru grupe de elevi, cu teme pentru fiecare grupă.

Timpul de lucru: 2 săptămâni

Temele grupelor:

Grupa I - "Mihai Viteazul în istoria românilor" (fișă nr 1)

Grupa a II-a - "Portretul fizic și moral al lui Mihai Viteazul" (fișă nr 2)

Grupa a III-a - "Figura lui Mihai Viteazul în literatura română" (fișă nr 3)

Grupa a IV-a - "Mihai Viteazul azi" (fișă nr. 4)

3. La final sunt prezentate produsele grupelor/încărcate pe Padlett. Elevii se pot interevalua, pe Padlett/"Turul galeriei"

4. Profesorul completează grila de evaluare și stabilește punctajul fiecărei grupe.

Resurse: timp: 2 săptămâni; materiale: fișe de lucru, laptop/internet, Padlett.

Fișa de lucru nr. 1

1. Completăți, pe baza surselor istorice, următorul tabel referitor la domnia lui Mihai Viteazul

Anii de domnie	Conflict militare	Aceștiuni diplomatice	O consecință a politicii sale pentru istoria românilor din secolul al XVI-lea
	1. 2. 3.	1. 2.	

2. Realizați un articol, de aproximativ 500 de cuvinte, în care să utilizați informațiile din tabel.

Resurse:

- Mihai Viteazul-Istoria cu Virgil@TVR https://www.youtube.com/watch?v=CdGQR5_eH78
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/de-ce-avem-nevoie-de-mihai-viteazul>
- https://ro.wikisource.org/wiki/Rom%C3%A2nii_supt_Mihai-Voievod_Viteazul:_C%C4%83lug%C4%83renii
- <https://istoriiregasite.wordpress.com/tag/mihai-viteazul/>
- Legende:<http://bibliotecaascunselorcomori.blogspot.com/p/legende-despre-mihai-viteazul.html>
- Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul <https://www.youtube.com/watch?v=U88FRxrN7gY>
- Pașa Hassan, George Coșbuc https://www.versuri.ro/versuri/george-cosbuc-pasa-hassan-_c317.html#
- Bibliografia tematică din biblioteca școlii

Fișa de lucru nr. 2

1. Realizați, pe baza surselor istorice, un portret al lui Mihai Viteazul, completând următorul blazon:

Calități fizice	Calități morale
Selectați două informații din surse, care să ilustreze una dintre calitățile fizice identificate.	Selectați două informații din surse, care să ilustreze una dintre calitățile morale identificate.

2. Realizați o carte de vizită a lui Mihai Viteazul

Resurse:

- Mihai Viteazul-Istoria cu Virgil@TVR https://www.youtube.com/watch?v=CdGQR5_eH78
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/de-ce-avem-nevoie-de-mihai-viteazul>
- https://ro.wikisource.org/wiki/Rom%C3%A2nii_supt_Mihai-Voievod_Viteazul:_C%C4%83lug%C4%83renii
- <https://istoriiregasite.wordpress.com/tag/mihai-viteazul/>
- Legende:<http://bibliotecaascunselorcomori.blogspot.com/p/legende-despre-mihai-viteazul.html>
- Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul <https://www.youtube.com/watch?v=U88FRxrN7gY>
- Pașa Hassan, George Coșbuc https://www.versuri.ro/versuri/george-cosbuc-pasa-hassan-_c317.html#
- Bibliografia tematică din biblioteca școlii

Fișa de lucru nr. 3.

1. Ilustrați grafic (desen/banda desenată), una din legendele despre Mihai Viteazul, la alegere.

2. Alcătuți un Cvintet cu tema ”Mihai Viteazul”:

- primul vers este format din cuvântul tematic (un substantiv);
- al doilea vers este format din 2 cuvinte (adjective care să arate însușirile cuvântului tematic) ;
- al treilea vers este format din trei cuvinte (verbe la gerunziu care să exprime acțiuni ale cuvântului tematic);
- al patrulea vers este format din patru cuvinte ce alcătuiesc o propoziție prin care se afirmă ceva esențial despre cuvântul tematic;
- al cincilea vers este format dintr-un singur cuvânt (de obicei, verb), care sintetizează tema/ ideea .

Resurse:

- Mihai Viteazul-Istoria cu Virgil@TVR https://www.youtube.com/watch?v=CdGQR5_eH78
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/de-ce-avem-nevoie-de-mihai-viteazul>
- https://ro.wikisource.org/wiki/Rom%C3%A2nii_supt_Mihai-Voievod_Viteazul:_C%C4%83lug%C4%83renii
- <https://istoriiregasite.wordpress.com/tag/mihai-viteazul/>
- Legende: <http://bibliotecaascunselorcomori.blogspot.com/p/legende-despre-mihai-viteazul.html>
- Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul <https://www.youtube.com/watch?v=U88FRxrN7gY>
- Pașa Hassan, George Coșbuc https://www.versuri.ro/versuri/george-cosbuc-pasa-hassan-_c317.html#

- Bibliografia tematică din biblioteca școlii

Fișa de lucru nr. 4

Imaginați-vă că sunteți organizatorii unei expoziții despre *Rolul lui Mihai Viteazul în istorie*. Realizați un afiș și un logo pentru expoziția voastră.

Resurse:

- Mihai Viteazul-Istoria cu Virgil@TVR https://www.youtube.com/watch?v=CdGQR5_eH78
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/de-ce-avem-nevoie-de-mihai-viteazul>
- https://ro.wikisource.org/wiki/Rom%C3%A2nii_supt_Mihai-Voievod_Viteazul:_C%C4%83lug%C4%83renii
- <https://istoriiregasite.wordpress.com/tag/mihai-viteazul/>
- Legende: <http://bibliotecaascunselorcomori.blogspot.com/p/legende-despre-mihai-viteazul.html>
- Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul <https://www.youtube.com/watch?v=U88FRxrN7gY>
- Pașa Hassan, George Coșbuc https://www.versuri.ro/versuri/george-cosbuc-pasa-hassan-_c317.html#
- Bibliografia tematică din biblioteca școlii

Diagrama Gant

Activitate	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Pregătire proiect														
Alcătuirea echipelor														
Împărțirea sarcinii de lucru														
Desfășurarea activității														
Consultarea surselor														
Asumarea rolurilor														
Realizarea sarcinii de lucru														
Încărcarea produsului final în Padlett (creat de profesor), realizarea galeriei														
Prezentarea produsului final														
Evaluare și interevaluare														

Grilă de evaluare

Nr.	CRITERII DE EVALUARE	Punctaj maxim	Punctaj acordat	Observații
1.	Identificarea surselor de informare necesare realizării sarcinii de lucru	10		
2.	Realizarea sarcinii de lucru	40		
	- Utilizarea surselor de informare identificate	10		
	- Relevanța reprezentării pentru temă	10		
	- Calitatea prezentării	10		
	- Diversitatea surselor	10		
3.	Implicare și participare	30		
	- Repartizarea și asumarea rolurilor	10		
	- Îndeplinirea sarcinilor	10		
	- Spiritul de echipă	10		
4.	Originalitate	20		
	TOTAL	100 puncte		

Descriptori de performanță

Criteriul	Nivel maxim	Nivel mediu	Nivel minim
1	Identifică mai mult de două surse de informare necesare	Identifică două surse de informare necesare	Identifică o sursă de informare necesară
2	Utilizează sursele selectate Sarcina de lucru este rezolvată integral Prezentarea este realizată (încărcată pe Padlett/expusă)	Utilizează sursele selectate Sarcina de lucru este rezolvată parțial Prezentarea este realizată.	Utilizează sursa selectată Sarcina de lucru este rezolvată parțial Prezentare parțială
3	Toți membrii echipei se implică și își asumă roluri.	Toți membrii echipei se implică, dar nu au roluri bine definite.	Membrii echipei se implică parțial.
4	Echipa dă dovedă de creativitate, produsul final este original.	Echipa dă dovedă de creativitate. Produsul final este clasic, predictibil	Echipa nu este creativă, produsul final este incomplet realizat.

Competență generală 5: Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehniciilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

Competență specifică 5.4.: Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice

Conținut asociat:

Popoare și spații în antichitate, Moștenirea culturală a antichității, Forme de organizare politică în antichitate

Platformă/Aplicația utilizată:

platforma educațională Google Classroom, Google Meet, aplicația <https://www.thinklink.com/>

Resurse: laptop, tabletă, telefon, conectare la internet, platforma educațională Google Classroom, Google Meet, 50 min.

Exemplificarea utilizării platformei/aplicației:

Activitatea online este programată pe platforma Google Classroom, Google Meet permitând desfășurarea videoconferinței. Elevii primesc linkul întâlnirii (sau se conectează pe linkul clasei) și participă la videoconferință.

- Profesorul proiectează elevilor, de pe propriul ecran al laptopului sau telefonului, imagini cu harta interactivă creată în aplicația <https://www.thinklink.com/>
link- <https://www.thinklink.com/scene/1474494428478439427>
- Profesorul prezintă succint materialele scrise sau video care vor fi analizate, cu privire la popoarele Orientului Antic: sumerienii, egiptenii și evreii.
- Având la bază informațiile scrise, imaginile sau materialele video profesorul prezintă sarcinile de lucru de analiză comparativă referitoare la:
 - Organizarea politică a sumerienilor, egiptenilor, evreilor (notificate pe hartă cu A)
 - Civilizația sumerienilor și a egiptenilor (notificate pe hartă cu B)
 - Tipurile de scriere (notificate pe hartă cu C)
 - Construcția templelor (notificate pe hartă cu D)
- Elevii vizionează mai întâi materialele notificate cu A, apoi cele cu B, C, D.
- Elevii răspund la întrebări și identifică asemănări sau deosebiri între aspectele solicitate, aducând argumente din materialele vizionate

La finalul videoconferinței elevilor li se explică sarcina de lucru (exercițiu realizat pe <https://wordwall.net> iar linkul se regăsește pe platforma pe care se lucrează, Google Classroom, la secțiunea Activitatea la clasă- temele studenților). Exercițiul a fost conceput având în vedere verificarea/consolidarea CS 5.4. dar și a CS 1.3 și 2.2. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric și 2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj.

Link exercițiu- <https://wordwall.net/ro/resource/19364750>

Descriptori de performanță

Nr. item	C.S.	Nivel minim de performanță	Nivel mediu de performanță	Nivel înalt de performanță
1.	2.2	Rezolvă parțial sarcina, menționând o singură formă de stat	Rezolvă parțial sarcina, menționând câte o formă de stat pentru fiecare popor	Rezolvă corect sarcina
2.	5.4	Rezolvă parțial sarcina, identificând o singură formă de stat	Rezolvă parțial sarcina, identificând formele de stat fără să stabilească asemănarea între ele	Rezolvă corect sarcina
3.	1.3	Rezolvă parțial sarcina, identificând instituția comună popoarelor din Orientul Antic	Rezolvă parțial sarcina, prezentând o singură informație referitoare la necesitatea introducerii monarhiei	Rezolvă corect sarcina
4.	5.4	Rezolvă parțial sarcina menționând o caracteristică a unei civilizații	Rezolvă parțial sarcina menționând caracteristicile civilizațiilor sumeriene și egiptene dar fără să stabilească o asemănare între acestea	Rezolvă corect sarcina

5.	5.4	Rezolvă parțial sarcina precizând descoperirile din ziua de azi	Rezolvă parțial sarcina precizând descoperirile ale lumii antice și din zilele noastre dar nu realizează comparația	Rezolvă corect sarcina
6.	5.4	Rezolvă parțial sarcina identificând caracteristicile celor două tipuri de scriere	Rezolvă parțial sarcina menționând doar o asemănare sau doar o deosebire între cele două tipuri de scriere	Rezolvă corect sarcina
7.	5.4	Rezolvă parțial sarcina precizând un motiv al construcției templelor în antichitate	Rezolvă parțial sarcina explicând motivele construcției templelor antice	Rezolvă corect sarcina
8.	5.4	Rezolvă parțial sarcina menționând templele vizionate în materiale	Rezolvă parțial sarcina precizând o asemănare sau o deosebire între templele construite de sumerieni, egipteni și evrei	Rezolvă corect sarcina

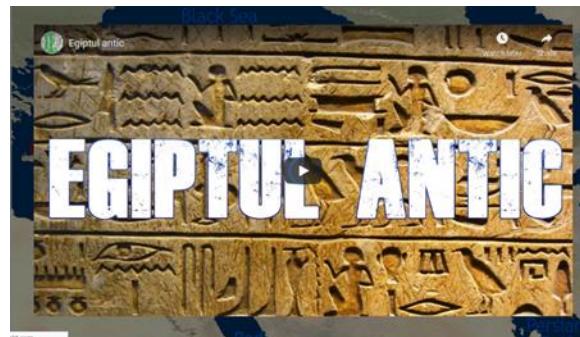
link- <https://www.thinglink.com/scene/1474494428478439427>

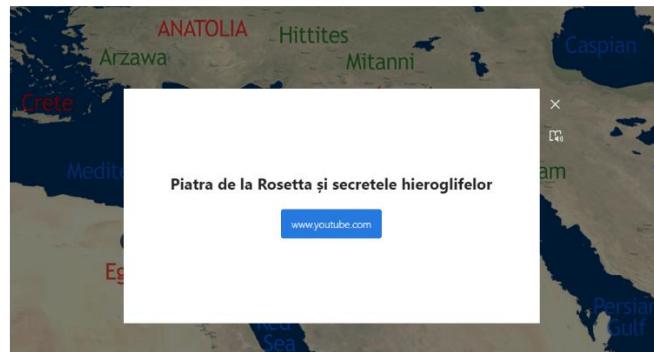
- Organizarea politică a sumerienilor, egiptenilor, evreilor (notificate pe hartă cu A)

- Civilizația sumerienilor și a egiptenilor (notificate pe hartă cu B)

- Tipurile de scriere (notificate pe hartă cu C)

- Construcția templelor (notificate pe hartă cu D)

Link exercițiu- <https://wordwall.net/ro/resource/19364750>

0:05 Glisează roata pentru a roti

Înverte

Popoare și spații în antichitate

Popoare și spații în antichitate

+ Instrucție

- Mencionați formele de stat specifice sumerienilor, egiptenilor și exezilor
- Precizați o asemănare între formele de stat ale Orientului Antic
- Argumentați necesitatea introducerii monarhiei la popoarele Orientului Antic
- Comparați modelul civilizației sumeriene cu cel al civilizației egiptene
- Comparați descoperirile popoarelor antice cu cele din vîrstă de apă
- Identificați o asemănare și o deosebire între scrierea cuneiformă și scrierea hieroglifică
- Explicați motivele construcției templelor în antichitate și rolul acestora
- Mencionați o asemănare și o deosebire între templele construite de sumeri, egipteni și exez

+ Adăugați un element

Anexa 1

Anexa Ordinului Ministerului Educației nr. 3239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educationale *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național* conține informații referitoare la profilul absolventului, din perspectiva competențelor – cheie, structurate pe cele trei niveluri: elementar, funcțional și dezvoltat.

Profilului absolventului, din perspectiva competențelor-cheie europene se prezintă astfel:

Competențe - cheie	Nivel elementar	Nivel funcțional	Nivel dezvoltat
1. competență de literație; 2. competență în multilingvism; 3. competență matematică și competențe în științe, tehnologie și științe; 4. competență digitală; 5. competență personală, socială și de a învăța să învețe; 6. competență civică; 7. competență antreprenorială; 8. competență de sensibilizare și exprimare culturală.	profil de formare al absolventului de învățământ primar	profil de formare al absolventului de învățământ obligatoriu (până la clasa a X-a inclusiv)	profil absolventului de învățământ secundar superior (clasele a XI-a și a XII-a)

În acest cadru, situațiile de învățare specifice disciplinei istorie pot determina formarea/dezvoltarea următoarelor competențe, corespunzătoare profilului absolventului de clasa a IX-a, desăvârșirea acestora realizându-se la finalul clasei a X-a:

Competențe - cheie	Nivel funcțional, din perspectiva disciplinei <i>Istorie</i> pentru clasa a IX-a
1. Competență de literație	Procesarea de informații diverse provenite dintr-o varietate de mesaje ascultate/texte citite prin intermediul diverselor media Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare, inclusiv prin utilizarea diverselor media Participarea directă sau prin media la o serie de interacțiuni în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv
2. Competență de multilingvism	Identificarea unor informații, opinii, sentimente în mesaje orale sau scrise în mai multe limbi, pe teme cunoscute Manifestarea respectului pentru diversitatea lingvistică și culturală, inclusiv pentru limbile materne ale minorităților, și pentru limba oficială a țării, cadrul-comun de comunicare
3. Competență matematică și competență în științe, tehnologie și științe	Valorificarea conceptelor, a cunoștințelor procedurale și a raționamentelor matematice, în rezolvarea de probleme raportate la context cotidiene date
4. Competență digitală	Rezolvarea unor sarcini variate de învățare prin utilizarea cu încredere a unor dispozitive și aplicații digitale, potrivit regulilor de funcționare a acestora Manifestarea interesului pentru accesarea, crearea și împărtășirea de conținuturi digitale variante, care răspund unor nevoi de învățare specifice Manifestarea cetățeniei active prin interacțiuni și colaborare în medii digitale
5. Competență personală, socială și a învăța să învețe	Manifestarea autonomiei și perseverenței în învățare, prin gestionarea timpului alocat sarcinilor de lucru și prin urmărirea progresului personal Aplicarea unor strategii preferate de învățare care să valorifice potențialul propriu și să susțină progresul personal Relaționarea proactivă cu ceilalți, prin comunicare constructivă, cooperare și negociere în grup
6. Competență civică	Argumentarea modului în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană Participarea responsabilă la activități civice care se raportează la dimensiunile multiculturale și socio-economice ale comunității și la dezvoltarea durabilă a acesteia Utilizarea gândirii critice pentru înțelegerea unor fenomene și procese sociale, inclusiv rolul îndeplinit de mass media

7. Competența antreprenorială	<p>Punerea în practică a unor idei inovative în derularea unor proiecte, activități, pe baza evaluării și minimizării riscurilor</p>
	<p>Implicarea în pregătirea și în derularea unor proiecte/activități utile pentru sine și pentru societate, prin transformarea unei idei în acțiune cu valoare pentru ceilalți</p>
8. Competența de sensibilizare și exprimare culturală	<p>Exprimarea unor idei, experiențe și emoții prin manifestări artistice și culturale variate, care pot fi valorificate la nivel personal, al școlii sau al comunității</p>
	<p>Manifestarea aprecierii și a respectului față de patrimoniul local, național și universal</p>

V. Bibliografie

Bibliografie:

- ***Programa școlară pentru disciplina istorie, clasele a V-a – a VIII-a, aprobată prin OMENCS nr. 3393 / 28.02.2017
- ***Programe școlare pentru clasa a XI-a, ciclul inferior al liceului, istorie, aprobată prin OMECT nr. 3458/ 09.03.2004
- ***Ordinul Ministerului Educației nr. 3239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*
- *** *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național*, Eugen Palade coordonator, București, 2020.
- *** *Ghid de evaluare – Istorie*, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Doicescu Rozalia coordonator, Ed. Prognosis, 2001
- *** *Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți*, 2018
1. Adăscăliței Felicia, Bercea Marilena, Dumitrescu Doru și alții, *Elemente de didactică a istoriei*, Pitești, Editura Nomina, 2010.
 2. Alpatov, Mihail, *Istoria artei*, vol. I, București, Editura Meridiane, 1962;
 3. Barbero, Alessandro, *Carol cel Mare*, București, Editura Bic All, 2005
 4. Bărbulescu, Mihai și colab., *Istoria României*, Editura Corint, București, 2002;
 5. Berstein, Serge; Milza, Pierre, *Istoria Europei*, vol. II, Iași, Editura Institutului European, 1998;
 6. Botez Crainic, Adriana, *Istoria artelor plastice*, vol. I, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1996;
 7. Brătianu, Gheorghe, *O enigmă și un miracol istoric: poporul român*, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1988;
 8. Carpentier, Jean; Lebrun, Francois, *Istoria Franței*, Iași, Editura Institutul European, 1999;
 9. Căpiță, Laura (coord.), *Istorie - Învățământ liceal - Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor anului școlar 2019-2020*;
 10. Drîmba, Ovidiu, *Istoria culturii și a civilizațiilor*, vol. V, București, Editura Vestala, 2004;
 11. Faure, Élie, *Istoria artei*, vol. II, București, Editura Meridiane, 1964;
 12. Giurescu, Constantin C., *Istoria românilor*, Editura Bic All, București, 2007;
 13. Idem, *Istoria Bucureștilor*, București, Editura Vremea, 2009;
 14. Georgescu, Vlad, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, București, Editura Humanitas, 1992;
 15. Gombrich, Ernst, *Istoria artei*, ART, București 2020;
 16. Gruber, G, *Didactica istoriei și formarea de competențe*, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2016;
 17. Le Goff, Jacques, *Civilizația Occidentului Medieval*, București, Editura Științifică, 1970;
 18. Le Goff, Jacques, *Omul medieval*, Iași, Editura Polirom, 1999,
 19. Madaule, Jacques, *Istoria Franței*, vol. II, București, Editura Politică, 1979;
 20. Manea Mihai, Palade Eugen, Sasu Nicoleta, *Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică: demersuri didactice inovative*, București, Educația 2000+, 2006.
 21. Mussot-Goulard, Renée, *Carol cel Mare*, București, Editura Corint, 2004;
 22. Oncescu, Iulian, *Texte și documente privind istoria modernă a românilor*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011;
 23. Oprea, C., *Strategii didactice interactive*; București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006;
 24. Park, Louise, *Evol Mediu*, București, Editura Litera Mică, 2012;
 25. Platon, Alexandru-Florin; Răduan, Laurențiu; Maleon, Bogdan-Petru, *O istorie a Europei de Apus în Evul Mediu*, Iași, Editura Polirom, 2010;
 26. Petolescu, Constantin C., *Decebal, regele dacilor*, Editura Enciclopedică, București, 2016;
 27. Pop, Ioan-Aurel, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, Editura Litera, București, 2018;
 28. Răduan, Laurențiu; Platon, Alexandru-Florin, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul de la Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, Iași Editura Polirom, 2005.
 29. Stoica, Stan (coord.), *Manual de Istorie*, clasa a VIII-a, București, Editura CD Press, 2020.
 30. Stradling, R., *Multiperspectivitatea în predarea istoriei. Un ghid pentru profesori*, București, Ed. Universității, 2014;

WEBOGRAFIE

http://educatiacontinua.edu.ro/upload/1599245630_Istorie_Liceu_Capita%20-%20EDP_fb%20Capita.pdf
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))
<https://www.educred.ro/resurse-cred/>
<https://www.churchofjesuschrist.org/study/liahona/2018/04/understanding-islam?lang=ron>
<https://www.gotquestions.org/Romana/Islam.html>
https://drive.google.com/file/d/1r8YZCPUG_Tipm1muMpW29XMJ0nBEefj9/view
http://www.ecoleinclusiveeurope.eu/pdf-roumanie-bp/2_e_98_ro_metoda-proiectului--metoda-activa-de-invatare.pdf

AUTORI:

Felicia Elena Boșcodeală, Colegiul Național Pedagogic „Spiru Haret”, Buzău
Anișoara Budici, Liceul Teoretic „George Călinescu”, București
Laura Căpiță, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație
Daniela Ana Cojocaru, Colegiul Național „Costache Negri”, Galați
Elena Cornoiu, Colegiul Național „Spiru Haret”, Târgu-Jiu
Aurelia Mariana Dan, Colegiul Național „Liviu Rebreanu”, Bistrița
Valentin Gheorghe, Liceul Teoretic „Carol I”, Fetești
Gabriel Cornel Grozav, Liceul Teoretic „Gheorghe Marinescu”, Târgu-Mureș
Adrian Ilie, Colegiul Național Militar „Al. I. Cuza”, Constanța
Paula Carmen Iordan, LPS „N. Rotaru”, Constanța
Mihai Manea, Colegiul Național „Iulia Hașdeu”, București
Elena Cristina Marian, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Oradea
Aspazia Zîna Marincu, Liceul Teologic Pentecostal „Logos”, Timișoara
Valentin Maxim Oroș, Colegiul Național „George Coșbuc”, Cluj-Napoca
Greta Monica Miron, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Corina Roberta Pavel, Colegiul Național „Nicolae Bălcescu”, Brăila
Mirela Popescu, Colegiul Național „Spiru Haret”, București
Ana Preda Tudor, Colegiul Național „B.P. Hașdeu”, Buzău
Adriana Radu, Colegiul Național, Iași
Bogdan Florin Romandaș, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir”, Onești
Elvira Rotundu, Colegiul Național „Costache Negruzzii”, Iași
Daniela Mihaela Samoilă, Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab”, Râmnicu Vâlcea
Mariana Sima, Colegiul Național „Nichita Stănescu”, Ploiești
Aurel Constantin Soare, Colegiul Național Militar „Dimitrie Cantemir”, Breaza
Adrian Timofti, Liceul Teoretic „Varlaam Mitropolitul”, Iași

Coordonator:

Rozalia Doicescu, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație